

Medijski prikaz visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj

Kralj, Klaudija

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **The University of Applied Sciences Baltazar Zaprešić / Veleučilište s pravom javnosti Baltazar Zaprešić**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:129:205923>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-28**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository of the University of Applied Sciences Baltazar Zaprešić - The aim of Digital Repository is to collect and publish diploma works, dissertations, scientific and professional publications](#)

VELEUČILIŠTE
s pravom javnosti
BALTAZAR ZAPREŠIĆ

Zaprešić
Specijalistički diplomski stručni studij
Menadžment javnog sektora

Klaudija Kralj

MEDIJSKI PRIKAZ VISOKOG OBRAZOVANJA U
REPUBLICI HRVATSKOJ

SPECIJALISTIČKI DIPLOMSKI RAD

Zaprešić, 2023. godine

VELEUČILIŠTE
s pravom javnosti
BALTAZAR ZAPREŠIĆ

Zaprešić
Specijalistički diplomski stručni studij
Menadžment javnog sektora

SPECIJALISTIČKI DIPLOMSKI RAD

MEDIJSKI PRIKAZ VISOKOG OBRAZOVANJA U
REPUBLICI HRVATSKOJ

Mentor: dr. sc. Stjepan Lacković, prof. struč. stud.

Studentica: Klaudija Kralj, bacc. oec.

Naziv kolegija: Odnosi s javnostima

JMBAG studenta: 0234062036

SADRŽAJ

SAŽETAK

Ključne riječi

ABSTRACT

Keywords

1. UVOD	1
1.1. Problem i predmet istraživanja.....	1
1.2. Ciljevi istraživanja.....	2
1.3. Metode istraživanja	2
1.4. Struktura rada po poglavljima	2
2. VISOKO OBRAZOVANJE U REPUBLICI HRVATSKOJ	4
2.1. Sustav visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj.....	5
2.2. Institucije u znanosti i visokom obrazovanju	8
2.3. Plan razvoja visokog obrazovanja do 2027. godine u Republici Hrvatskoj	10
2.4. Unificirani, binarni i diverzificirani sustavi visokog obrazovanja	12
2.5. Položaj visokoobrazovanih osoba na tržištu rada.....	14
2.6. Osiguravanje kvalitete u visokom obrazovanju u Republici Hrvatskoj	15
3. FINANCIRANJE VISOKOG OBRAZOVANJA U REPUBLICI HRVATSKOJ	17
3.1. Načini financiranja visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj.....	18
3.2. Modeli financiranja visokog obrazovanja	20
4. UTJECAJ MEDIJA NA VISOKO OBRAZOVANJE U REPUBLICI HRVATSKOJ	23
4.1. Pozitivni i negativni utjecaji medija na obrazovanje.....	24
4.2. Medijska pismenost u visokom obrazovanju	26
4.3. Uporaba novih medija u obrazovanju.....	28
4.4. Značaj digitalnih medija u visokom obrazovanju	30
5. MEDIJSKI PRIKAZ VISOKOG OBRAZOVANJA U REPUBLICI HRVATSKOJ	31
5.1. Jesu li hrvatska sveučilišta i znanost "na razini Bocvane"?	32
5.2. Visoko obrazovanje i tzv. „vrijednost diplome“	33
5.3. Mogućnost pojave krize u visokom obrazovanju u Republici Hrvatskoj.....	34
5.4. Promjena slike o visokom obrazovanju u Republici Hrvatskoj	35
5.5. Problem neupućenosti institucija u točne podatke visokih učilišta	37
5.6. Obrazovanje kao privatno ili javno dobro	38
5.7. Djelovanje institucijskih čimbenika na otežavanje/ olakšavanje pristupa studiju i uspjehu na studiju.....	39
6. ZAKLJUČAK	41
7. LITERATURA.....	42
Knjige, radovi i članci:	42

Internetski izvori:	43
Popis slika	45
Popis tablica	45
8. IZJAVA O AUTORSTVU	46
9. ŽIVOTOPIS	47

SAŽETAK

Sa sve većom prisutnošću digitalizacije kao i tehnološkog napretka, vidljivo je kako oni ostavljaju traga upravo i na obrazovanju osoba koje žele napredovati i uspjeti i skloni su svakodnevnom učenju novih stvari i stjecanja, odnosno proširivanja dosadašnjeg znanja. Mogućnosti daljnjeg školovanja koje se otvara nakon završetka srednje škole, zaista su velike u Republici Hrvatski. Bolonjski proces doveo je do biranja smjera karijere koju osoba želi graditi, da li ići prema sveučilišnom ili stručnom studiju. Također, osim preddiplomske razine studija omogućen je i daljnji razvoj i nastavak studija, odnosno diplomatska razina. Obrazovanje je omogućeno i na teret Ministarstva znanosti i obrazovanja, kao i putem školarina koje plaćaju studenti. Osim navedenog, svakodnevno se svjedoči sve većem napretku kao i učenju preko interneta pri čemu veliku ulogu danas imaju upravo mediji i njihov prikaz visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj. Mediji imaju svoj pozitivan kao i negativan utjecaj na ljude i njihove segmente života. Internet, odnosno prisutnost medija omogućila je brži prijenos informacija, veću informiranost kao i rješavanje problema, no negativnost je dovela do zlouporabe podataka koja može rezultirati i negativnim posljedicama za pojedinca. Medijska pismenost je važna i sve više zahtjevnija danas u ispunjavanju poslovnih očekivanja. Digitalni mediji su upravo ti koji su omogućili da se pobijedi bilo koja izvanredna situacija, da se tijekom školovanja provede neometano i jednostavnije, i da se određene stvari kao i zadaci riješe na jedan brz i učinkovit način.

Ključne riječi: Mediji, Visoko obrazovanje, Digitalizacija, Pozitivni i negativni učinci medija

ABSTRACT

With the ever-increasing presence of digitization and technological progress, it is evident that they are leaving their mark precisely on the education of people who want to progress and succeed and are inclined to learn new things and acquire or expand their previous knowledge on a daily basis. The possibilities for further education, which opens up after finishing high school, are really great in the Republic of Croatia. The Bologna process led to the choice of the career direction that a person wants to build, whether to go for university or professional studies. Also, in addition to the undergraduate level of studies, further development and continuation of studies, i.e. the graduate level, is also possible. Education is provided at the expense of the Ministry of Science and Education, as well as through tuition fees paid by students. In addition to the above, every day we witness increasing progress as well as learning via the Internet, in which the media and their portrayal of higher education in the Republic of Croatia play a major role today. The media has its positive and negative influence on people and their segments of life. The Internet, that is, the presence of the media, has enabled faster information transfer, better information and problem solving, but negativity has led to the misuse of data, which can also result in negative consequences for the individual. Media literacy is important and increasingly demanding today in meeting business expectations. Digital media are the ones that have made it possible to overcome any emergency situation, to make the course of education run smoothly and more simply, and to solve certain things and tasks in a quick and efficient way.

Keywords: Media, Higher education, Digitization, Positive and negative effects of media

1. UVOD

U današnjem vremenu, sve je važnije imati dobro obrazovanje kako bi se osoba lakše snašla i kako bi imala više mogućnosti za ostvarivanje dobre zarade, dobrog načina života kao i uspjeha. Visoko obrazovanje pruža i otvara nova vrata i mogućnosti za razvoj, otvara nove vidike, nova poznanstva i uspjehe, ne samo kod ljudi kojima je u cilju izgraditi što bolju karijeru već i u svakodnevnom životu s obzirom na brojne promjene koje se događaju u svijetu kao i situacije koje se mogu dogoditi i neočekivano promijeniti život svakog pojedinca. U prednosti su svakako osobe koje svoj put nastavljaju k novom stjecanju znanja, novim informacijama i znanjima koja će kasnije, završetkom svog studija, upotrijebiti u poslovnom svijetu. Obrazovanje je odraz raznih institucija koje grade svoju povijest i diče se svojim postojanjem i rastom u društvenom kao i u kulturalnom svijetu. Važno je primijetiti kako se obrazovanje i stjecanje znanja kroz povijest veoma promijenilo, pa danas, sve novije, odnosno mlađe generacije koriste nove oblike stjecanja znanja, odnosno prisutnost novih medija. Mediji su ti koji su doveli i olakšali nove procese, prijenose informacija, smanjili obujam posla i primijenili ga na nove oblike platformi za učenje.

1.1. Problem i predmet istraživanja

Predmet ovog specijalističkog završnog rada jest medijski prikaz visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj. Osim medijskog prikaza, važna je činjenica kao i podaci koji govore o važnosti visokog obrazovanja i prednosti osoba koje su stekle visoku stručnu spremu kako bi mogli konkurirati na samom tržištu rada koje je ionako danas sve više sklono promjenama i kako bi u konačnici mogli lakše i brže naći posao. Problem kojim se bavi ovaj specijalistički završni rad jest kako mediji služe, odnosno pomažu da visoko obrazovanje bude što kvalitetnije i kako bi motiviralo studente i potencijalne kandidate da se odvaže i nastave svoje obrazovanje. Koje su to negativnosti koje se mogu naći kada se govori o medijima, a koje pozitivne strane koje donosi. Osim toga, bit će objašnjeno i na koji način su mediji ujedno i unaprijedili vještine kao i novi način učenja u visokoškolskom obrazovnom sustavu Republike Hrvatske.

1.2. Ciljevi istraživanja

Pravila temeljem samog odabira teme u ovom specijalističkom završnom radu otkrivaju ujedno i ciljeve istraživanja kojima se bavio ovaj rad, a to je značaj i važnost visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj općenito kao i medijski prikaz visokog obrazovanja kao glavna tema rada.

IP1. Koliko je dobro razvijen sustav visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj?

IP2. Kakav je medijski prikaz visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj?

IP3. U konačnici, imaju li mediji više pozitivnih utjecaja ili negativnih kada je riječ o visokom obrazovanju u Republici Hrvatskoj?

IP4. Generalno, kakvu sliku imaju mladi danas kada je riječ o nastavku obrazovanja, odnosno prema kretanju u visoko obrazovanje?

1.3. Metode istraživanja

U ovom specijalističkom završnom radu, za svrhu istraživanja teme „Medijski prikaz visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj“ korišteni su primarni podaci, odnosno podaci provedenih istraživanja na zadanu temu u obliku stručnih i znanstvenih članaka, zatim sekundarni podaci koji obuhvaćaju objavljene publikacije raznih institucija koje su se bavile istraživanjima značaja visokog obrazovanja kao i internetski izvori, odnosno stranice.

1.4. Struktura rada po poglavljima

Nakon uvodnog dijela gdje je predstavljena sama tema ovog specijalističkog završnog rada, kreće se na drugo poglavlje koje govori o visokom obrazovanju u Republici Hrvatskoj. Najprije je opisan sustav visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj koji je nastao potpisivanjem Bolonjske deklaracije, nakon čega slijedi upoznavanje sa institucijama koje se nalaze u visokom obrazovanju i koje imaju svoju ulogu u provedbi i značaju istog. Nakon institucija, predstavljen je i Nacionalni plan razvoja visokog obrazovanja do 2027. godine u Republici Hrvatskoj. U literaturi se često mogu naći i neki modeli, odnosno podjela sustava visokog obrazovanja, pa su tako objašnjeni unificirani, binarni kao i diverzificirani sustavi. Opisan je i položaj visokoobrazovanih ljudi na samom tržištu rada gdje je vidljiv značaj visokog obrazovanja. Poglavlje završava opisom osiguravanja kvalitete u visokom obrazovanju.

Treće poglavlje rada govori o financiranju visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj. Predstavljene su načini financiranja visokog obrazovanja te modeli. U četvrtom i petom poglavlju, predstavljena je glavna tema rada, a to je medijski prikaz visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj. Opisani su pozitivni kao i negativni utjecaji medija na obrazovanje, zatim koliko je bitna medijska pismenost u visokom obrazovanju te što znači uporaba novih medija. Poglavlje, odnosno zaključavanje teme uokvireno je opisom značaja digitalnih medija u visokom obrazovanju.

Na kraju rada je zaključak na ovu temu.

2. VISOKO OBRAZOVANJE U REPUBLICI HRVATSKOJ

Postoji mnogo prednosti obrazovanja koje ukazuju koliko je zapravo ono bitno. Obrazovanje pomaže u vlastitom razvoju kao i unapređivanju, pomaže da osoba bude sretnija, uspješnija kao i zadovoljnija sobom. Ujedno, obrazovanje i garantira neku vrstu poštovanja od strane društva, a uz to, daje i stabilnost kako bi se mogle ispuniti osnovne životne potrebe. Obrazovanje pomaže da se razvije karijera i ispune snovi, emancipira svaku osobu te ujedno daje i slobodu. Cilj obrazovanja nije da osoba nauči sve što se može naučiti o nekom predmetu, već je to i sposobnost razvoja kritičkog razmišljanja i promatranja svijeta, priprema mlade za budućnost te život a uz to i kako se nositi sa danim okolnostima. Jedna prednost koju mladi svakako vole, kada je riječ o obrazovanju i studiranju, a to je studentski život. Studentski život, osim što pruža mogućnost učenja o onome što osobu zanima, a koju možda nema negdje drugdje prilike naučiti, otvara ujedno i neka druga vrata, kao što je upoznavanje novih ljudi, stvaranje prijateljstava, izlasci i druženja te obostranu pomoć. Svakako, studiranje u većem gradu i nudi mnogo opcija kako bi se osoba mogla i u konačnici opustiti od stresnog učenja. Događanja su na svakom koraku, u svako doba dana, bilo da je riječ o edukacijama, radionicama, koncertima ili pak, odlasku u kino. (Studentski.hr. (13.02.2018.). *Visoko obrazovanje: njegovo značenje i važnost u životu*. URL: <https://studentski.hr/studenti/financije/visoko-obrazovanje-njegovo-znacenje-i-vaznost-u-zivotu-pr> (15.12.2022.))

Visoko obrazovanje u Republici Hrvatskoj utemeljeno je na akademskoj samoupravi visokih učilišta kao i autonomiji Sveučilišta koji su usklađeni sa Ustavom, međunarodnim ugovorima kao i Zakonom o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti (Narodne novine br.119/2022.). Uspostavljen je binarni sustav visokog obrazovanja koji je temeljen na Bolonjskoj deklaraciji i u kojem osobe mogu samostalno odabrati žele li se obrazovati na stručnim ili na sveučilišnim studijima. Upravo ovakva razlika među studijima omogućava regionalno jačanje kao i veću fleksibilnost studijskih programa kako bi se osigurala njihova kvaliteta i uskladila sa potrebama tržišta rada. (Ministarstvo znanosti i obrazovanja (n. d.). *Visoko obrazovanje*. URL: <https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/odgoj-i-obrazovanje/visoko-obrazovanje/133> (15.12.2022.))

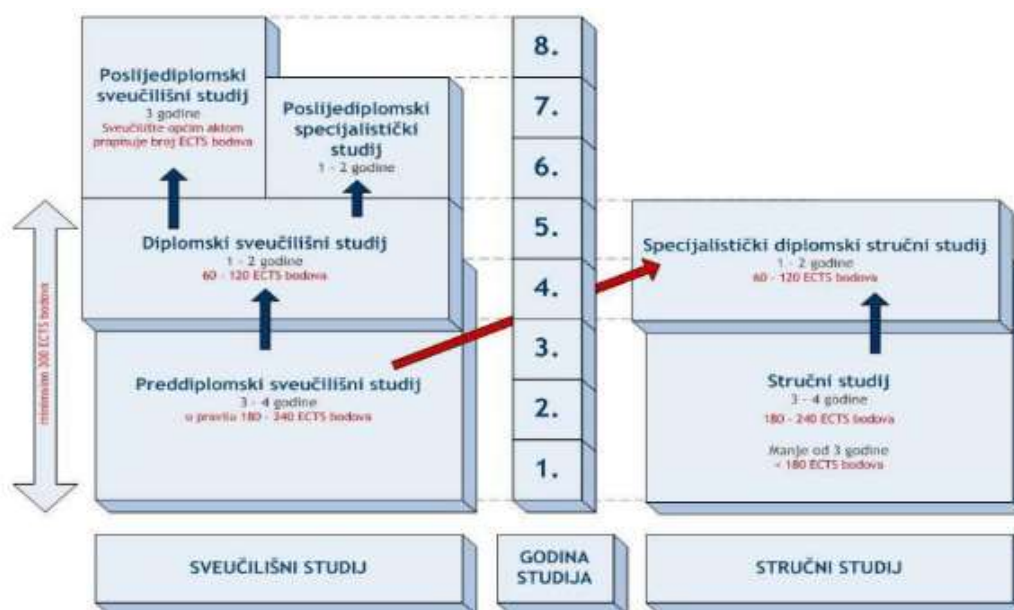
2.1. Sustav visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj

Visoko obrazovanje u Republici Hrvatskoj je u skladu sa bolonjskim procesom te ima trocikličku strukturu koja obuhvaća preddiplomsku, diplomsku i poslijediplomsku razinu. Hrvatski je sustav, baš kao što je i nekolicina europskih sustava visokog obrazovanja, podijeljena na stručni i na sveučilišni profil studijskih programa i institucija. Stručni studiji se, za razliku od visokih učilišta koje izvode sveučilišne programe pa sve do doktorske razine, primarno izvode na visokim školama i veleučilištima u dvije razine, a to su preddiplomska i diplomatska razina. Hrvatski sustav visokog obrazovanja tako obuhvaća 117 institucija u kojima je prema zadnjim podacima koje je objavila Agencija za znanost i visoko obrazovanje (a koja će biti predstavljena u nastavku ovog drugog poglavlja), studiralo ukupno 162 928 studenata, do čega njih 133 720 studenata na sveučilištima i njihovim sastavnicama. Na visokim javnim učilištima studira oko 90% studenata, dok je oko 10% na privatnim učilištima. Redovni studenti javnih visokih učilišta imaju pravo na besplatan studij ukoliko udovolje zadanim kriterijima visokog učilišta, odnosno ako ostvare potreban broj ECTS bodova, dok studenti koji su na privatnim učilištima plaćaju školarinu. Svi redovni studenti imaju pravo na to da im se subvencioniraju troškovi prehrane kao i smještaja. U proteklih dvadeset godina došlo je do značajnih promjena u sustavu visokog obrazovanja koje su uključivale reformu studijskih programa usklađenih s bolonjskim principima (od 2005. do 2009. godine). Nekoliko je ključnih promjena: (Agencija za znanost i visoko obrazovanje. (n. d.). *Sustav visokog obrazovanja*. URL:<https://www.azvo.hr/hr/visoko-obrazovanje/uloga-azvo-u-sustavu-visokog-obrazovanja-i-znanosti-rh> (15.12.2022.))

- 1.) Osnivanje novih visokih učilišta, javnih veleučilišta i privatnih visokih škola: u tom razdoblju otvorena su nova visoka učilišta, javna veleučilišta i privatne visoke škole kako bi se povećao pristup obrazovanju i pružile različite mogućnosti za stjecanje visokoškolske diplome.
- 2.) Povećan trend osnivanja novih sveučilišta: tijekom proteklih dvadeset godina primijećen je porast osnivanja novih sveučilišta. Ova ekspanzija omogućila je veći broj obrazovnih institucija i povećanu dostupnost različitih studijskih programa.
- 3.) Razvoj Hrvatskog kvalifikacijskog okvira (HKO) i njegovo povezivanje s Europskim kvalifikacijskim okvirom (EKO) i kvalifikacijskim okvirom Europskog prostora visokog obrazovanja (*Qualifications Frameworks in the European Higher Education Area - QF-EHEA*): u cilju usklađivanja s europskim standardima, razvijen je Hrvatski kvalifikacijski okvir

koji omogućuje usporedbu kvalifikacija s drugim zemljama u Europskom prostoru visokog obrazovanja.

4.) Uvođenje državne mature na kraju srednjoškolskog obrazovanja: jedna od značajnih promjena bila je uvođenje državne mature kao završnog ispita za srednjoškolsko obrazovanje. Državna matura je postala važan kriterij za upis na visoka učilišta i pruža objektivnu mjeru znanja učenika.

Slika 1. Sustav visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj

Izvor: <https://www.slideserve.com/hilda/bolonjski-proces-u-rh>

U Republici Hrvatskoj, visoko obrazovanje se provodi kroz sveučilišne i stručne studije. Sveučilišni studiji imaju cilj osposobiti studente za obavljanje različitih poslova u području znanosti, visokog obrazovanja, poslovnog svijeta, javnog sektora i društva općenito. Oni pružaju temeljno znanje i vještine za razvoj i primjenu znanstvenih dostignuća, kao i stručnih praksi. S druge strane, stručni studiji osiguravaju studentima adekvatno znanje i vještine potrebne za obavljanje specifičnih stručnih zanimanja. Ovi studijski programi omogućuju studentima stjecanje praktičnih vještina i osposobljavanje kako bi se uspješno uključili u radni proces. Kroz oba oblika studija, visoko obrazovanje u Republici Hrvatskoj pruža studentima priliku za stjecanje potrebnih kompetencija i kvalifikacija koje su relevantne za njihovu buduću karijeru i profesionalni razvoj. Sveučilišni studij obuhvaća tri razine studija, a to su: (Agencija

za znanost i visoko obrazovanje (n. d.). *Vrste studija u Republici Hrvatskoj*. URL: <https://www.azvo.hr/hr/visoko-obrazovanje/vrste-studija-u-republici-hrvatskoj> (15.12.2022.)

1.) Preddiplomski sveučilišni studij obično ima trajanje od tri do četiri godine, a završetkom studija stječe se 180 do 240 ECTS bodova. Po završetku ovog studija, student dobiva akademski naziv Sveučilišni/a prvostupnik/ica (uz naznaku struke).

2.) Diplomski sveučilišni studij obično traje od jedne do dvije godine, a njegovim završetkom stječe se 60 do 120 ECTS bodova. Kombinirajući preddiplomski i diplomski sveučilišni studij, koji zajedno čine najmanje 300 ECTS bodova, student stječe akademski naziv magistar/magistra struke.

3.) Poslijediplomski sveučilišni studij obično traje najmanje tri godine, a završetkom studija stječe se 180 ECTS bodova, kao i akademski stupanj doktor/doktorica znanosti.

4.) Poslijediplomski specijalistički studij obično ima trajanje od jedne do dvije godine, a završetkom studija stječe se titula sveučilišni specijalist/specijalistica uz naznaku struke.

Stručni studij obuhvaća slijedeće razine, to su: (Agencija za znanost i visoko obrazovanje (n. d.). *Vrste studija u Republici Hrvatskoj*. URL: <https://www.azvo.hr/hr/visoko-obrazovanje/vrste-studija-u-republici-hrvatskoj> (15.12.2022.))

1.) Kratki stručni studij ima trajanje od dvije do dvije i pol godine, a završetkom studija stječe se od 120 do 150 ECTS bodova. Po završetku studija, student dobiva stručni naziv stručni prvostupnik/prvostupnica uz naznaku struke.

2.) Preddiplomski stručni studij traje tri (iznimno četiri) godine, a završetkom studija stječe se od 180 do 240 ECTS bodova. Nakon završetka studija, student dobiva stručni naziv stručni prvostupnik/prvostupnica uz naznaku struke.

3.) Specijalistički diplomski stručni studij traje od jedne do dvije godine, a završetkom studija stječe se od 60 do 120 ECTS bodova. Po završetku studija, student dobiva naziv stručni specijalist/specijalistica uz naznaku struke. Kombinirajući bodove stečene na preddiplomskoj razini studija i specijalističkom diplomskom studiju, ukupan broj bodova iznosi najmanje 300 ECTS bodova.

2.2. Institucije u znanosti i visokom obrazovanju

Institucije koje se nalaze u znanosti su (Grbac, 2016.):

- 1.) Ministarstvo znanosti i obrazovanja,
- 2.) Agencija za znanost i visoko obrazovanje,
- 3.) Agencija za odgoj i obrazovanje,
- 4.) Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja,
- 5.) Visoka učilišta.

Visoko obrazovanje se temelji na sljedećim načelima i vrijednostima:

- 1.) Akademskoj slobodi, akademskoj samoupravi i autonomiji sveučilišta:** Visoko obrazovanje promiče slobodu akademskog izražavanja, istraživanja i samouprave te pruža autonomiju sveučilištima u donošenju odluka.
- 2.) Otvorenosti visokih učilišta prema javnosti, građanima i lokalnoj zajednici:** Visoka učilišta su otvorena za suradnju, dijalog i partnerstvo s širom javnošću te aktivno sudjeluju u lokalnoj zajednici.
- 3.) Nedjeljivosti sveučilišnog nastavnog rada i znanstvenog istraživanja, odnosno umjetničkog stvaralaštva:** Visoko obrazovanje integrira nastavu i istraživanje kako bi se osigurao cjeloviti razvoj znanja, vještina i umjetničkih talenata.
- 4.) Uzajamnosti i partnerstvu pripadnika akademske zajednice:** Visoko obrazovanje potiče suradnju, dijeljenje znanja i iskustava među pripadnicima akademske zajednice te promovira partnerstva s drugim institucijama i organizacijama.
- 5.) Europskoj humanističkoj i demokratskoj tradiciji:** Visoko obrazovanje se oslanja na vrijednosti europske humanističke tradicije, demokracije, tolerancije, jednakosti i pravednosti.
- 6.) Usklađivanju s europskim sustavom obrazovanja:** Visoko obrazovanje teži usklađivanju s europskim standardima i kvalifikacijskim okvirom kako bi se olakšala mobilnost studenata i priznavanje kvalifikacija.

7.) Poštivanju i afirmaciji ljudskih prava: Visoko obrazovanje promiče jednakost, nediskriminaciju, poštivanje ljudskih prava i slobode te razumijevanje međukulturalne raznolikosti.

8.) Jedinstvu stručnog i obrazovnog rada u svrhu osposobljavanja za stručna znanja i vještine: Visoko obrazovanje integrira teoriju i praksu kako bi osposobilo studente za stjecanje stručnih znanja i vještina potrebnih na tržištu rada.

9.) Konceptu cjeloživotnog obrazovanja: Visoko obrazovanje podržava ideju kontinuiranog učenja i razvoja tijekom cijelog života kako bi se osigurala stalna prilagodba promjenama u društvu i profesionalnom okruženju.

10.) Povezanosti s predtercijalnim obrazovanjem

11.) Interakciji s društvenom zajednicom i obvezi sveučilišta, veleučilišta, visokih škola kao i javnih znanstvenih instituta kako bi razvili društvenu odgovornost studenata i drugih članova akademske i znanstvene zajednice.

Agencija za odgoj i obrazovanje obavlja stručne i savjetodavne poslove u području odgoja i obrazovanja te sudjeluje u praćenju, unapređivanju i razvoju odgoja i obrazovanja. Osnovana je Zakonom o Agenciji za odgoj i obrazovanje, a osnivačem je Republika Hrvatska, čije prava i dužnosti obavlja nadležno Ministarstvo znanosti i obrazovanja. Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih je osnovana Zakonom o Agenciji za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih. Osnivačem je također Republika Hrvatska, a nadležno Ministarstvo znanosti i obrazovanja obavlja prava i dužnosti osnivača u vezi s tom Agencijom. Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja reguliran je Zakonom o Nacionalnom centru za vanjsko vrednovanje obrazovanja. Osnivačem Nacionalnog centra je također Republika Hrvatska, koja istovremeno obavlja i ulogu osnivača te Agencije. (Grbac, 2016.)

Danas većina visokoškolskih obrazovnih sustava u zemljama Europske unije, uključujući i Hrvatsku, koristi binarni model koji se temelji na razlikovanju između stručnih studija koje izvode visoke škole i veleučilišta te sveučilišnih studija koje se provode na sveučilištima s fakultetima. Ovaj model organizacije omogućava različite pristupe i izvedbu programa u skladu s ciljevima i potrebama stručnog i akademskog obrazovanja. (Krivačić, 2010.)

Posljednjih godina, važnost visokog obrazovanja sve više raste kako u svijetu, tako i u Republici Hrvatskoj. Visoko obrazovanje ima značajnu ulogu u društvu i postalo je neizostavan dio ukupne socijalne politike. Mnoge zemlje prepoznaju da ključ uspjeha leži u daljnjem razvoju

visokoškolskih institucija kako bi se osiguralo visokokvalitetno obrazovanje i omogućilo njegovo široko dostupnost, ne samo privilegiranoj eliti, već svim građanima. Ova promjena u perspektivi visokog obrazovanja odražava potrebu za inkluzivnošću i pružanjem jednake prilike svima za stjecanje visokih akademskih kvalifikacija. Kvalitetno obrazovanje postaje ključno za osobni i profesionalni razvoj, kao i za napredak društva u cjelini. Politike visokog obrazovanja stoga se usredotočuju na poboljšanje dostupnosti, pristupačnosti i kvalitete obrazovnih programa kako bi se osiguralo da visoko obrazovanje bude dostupno i korisno za sve građane. (Lazibat, 2005.)

Svoju djelatnost visoka učilišta obavljaju kao javnu službu, sveučilišta, visoke škole kao i veleučilišta osnivaju se kao ustanove s time da veleučilišta i visoke škole ne mogu osnivati druga visoka učilišta, dok sveučilište u svom sastavu može imati (Grbac, 2016.):

- 1.) fakultete,
- 2.) umjetničke akademije i odjele,
- 3.) druge sastavnice koje su u skladu sa Zakonom.

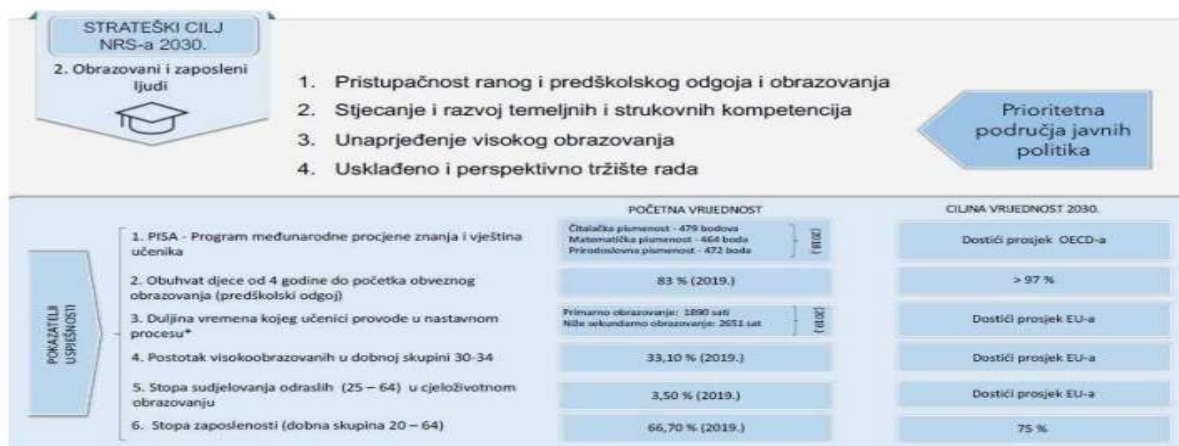
Sveučilište, fakultet kao i umjetnička akademija se osnivaju prema Zakonu o znanstvenoj djelatnosti kao i visokom obrazovanju kako bi obavljala djelatnost visokog obrazovanja, znanstvene, stručne i umjetničke djelatnosti te ostalo. U okviru djelatnosti visokog obrazovanja, visoka učilišta organiziraju i izvode sveučilišne a mogu organizirati i izvoditi stručne studije. Veleučilišta i visoke škole se osnivaju s ciljem obavljanja djelatnosti visokog obrazovanja kroz organizaciju kao i izvođenje stručnih studija i tako ujedno mogu i obavljati stručnu, znanstvenu i umjetničku djelatnost koja je u skladu sa Zakonom i statutom.

2.3. Plan razvoja visokog obrazovanja do 2027. godine u Republici Hrvatskoj

Temelj održive budućnosti jest upravo u sustavu obrazovanja kao i odgoja koji će svakom djetetu pružiti sustavno obrazovanje te stjecanje kompetencija za cjeloživotno učenje, stjecanje strukovnih i visokoobrazovnih kvalifikacija u kvalitetnim odgojno - obrazovnim ustanovama. Kako bi se ostvario takav sustav odgoja kao i obrazovanja, potrebni su reformni procesi koji bi na odgovarajući način adresirali uspostavu odgovarajućih materijalnih, kadrovskih kao i programskih kapaciteta koji su potrebni za realiziranje odgojno - obrazovnih ciljeva. Uspostavljanje odgovarajućih uvjeta izvođenja odgojno - obrazovnog procesa prati i razvoj

mehanizama praćenja učinaka realizacije odgojno - obrazovnih ciljeva kako na razini ustanova tako i na razini tijela koja su nadležna na nacionalnoj razini za vanjsko praćenje provedbe kao i vrednovanje učinaka politika. Reforma treba pridonijeti izgradnji odgojno - obrazovnog sustava koji bi svakoj osobi bez obzira na njeno podrijetlo ili dob omogućio stjecanje znanja kao i vještina koje su relevantne za osobni razvoj kao i uspješnu integraciju na tržištu rada, u skladu s UN-ovim Programom održivog razvoja do 2030. godine, a koji uključuje kvalitetno kao i pravedno obrazovanje i cjeloživotno učenje za sve. Republika Hrvatska prepoznaje obrazovanje kao jedan ključ kako bi se ostvarivala dugoročna društvena stabilnost kao i ekonomski napredak uz prihvaćanje koncepata cjeloživotnog učenja koji bi pojedincu omogućavao uključiv, jednak, pravedan kao i stalan pristup obrazovanju i priznavanje raznih oblika učenja. Planirane promjene uključivat će moderniziranje sustava na svim razinama obrazovanja (kao i odgoja), zatim reformu ranog i predškolskog obrazovanja (odgoja), opće i strukovno obrazovanje kao i visoko obrazovanje. Sve to, s ciljem uspostave uvjeta koji bi omogućili stjecanje znanja, vještina i kompetencija koje su potrebne kako bi se opstalo ali i pristupilo tržištu rada a osim toga, podržalo tranziciju prema zelenoj i digitalnoj ekonomiji. Kako su planirane intervencije tako su ujedno i planirane mjere koje bi osiguravale uvjete za obrazovanje za sve učenike, pogotovo za one učenike s teškoćama u razvoju, darovite učenike, pripadnike nacionalnih manjina kao i Hrvate koji žive izvan Republike Hrvatske. Nacionalni plan razvoja sustava obrazovanja za razdoblje do 2027. godine definira provedbu strateških ciljeva kao i prioriternih područja javnih politika i za sektor odgoja i obrazovanja iz Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine. (Ministarstvo znanosti i obrazovanja (listopad 2022.). *Nacionalni plan razvoja sustava obrazovanja za razdoblje do 2027. godine*. URL: <https://www.srednja.hr/app/uploads/2022/10/Nacrt-NACIONALNI-PLAN-RAZVOJA-SUSTAVA-OBRAZOVANJA-ZA-RAZDOBLJE-DO-2027.-GODINE.pdf> (16.12.2022.)).

Na slici koja slijedi prikazani su pokazatelji učinka za razvojni smjer Održivo gospodarstvo i društvo, strateški cilj Obrazovni i zaposleni ljudi.

Slika 2. Pokazatelji učinka za razvojni smjer Održivo gospodarstvo i društvo, strateški cilj Obrazovani i zaposleni ljudi.

Izvor: <https://www.srednja.hr/app/uploads/2022/10/Nacrt-NACIONALNI-PLAN-RAZVOJA-SUSTAVA-OBRAZOVANJA-ZA-RAZDOBLJE-DO-2027.-GODINE.pdf>

Dakle, na slici je vidljivo kako je do 2030. godine, potrebno osigurati kvalitetan kadar ljudi koji su obrazovani i koji će raditi na hrvatskom tržištu. Četiri su osnovna cilja koja se naglašavaju a pripadaju skupini prioritetnih područja javnih politika, to su: pristupačnost ranog i predškolskog odgoja kao i obrazovanja, zatim stjecanje kompetencija, unapređivanje visokog obrazovanja i na kraju perspektivno tržište rada.

2.4. Unificirani, binarni i diverzificirani sustavi visokog obrazovanja

Hrvatski sustav visokog obrazovanja kao i sustavi zemalja kao što je to Austrija, zatim Njemačka, Mađarska, Slovenija i Švedska, imaju zajedničko upravo to što su potpisnice Bolonjske deklaracije. Stoga je u sklopu ove reforme uveden sustav visokog obrazovanja u tri ciklusa. Prvi ciklus je preddiplomski, odnosno stječe se titula prvostupnika ili prvostupnice, koja nosi 180 ili 240 ECTS bodova (*European Transfer System*). Drugi stupanj, odnosno ciklus je magistar, odnosno magistra struke ili specijalist struke. Ovaj stupanj donosi 90 ili 120 ECTS bodova. Treći stupanj je doktorski i on ne uključuju nužno stjecanje bodova. Većina je studenata, barem prema do sada provedenim istraživanjima ovih zemalja, upisana u prvi ciklus studija, dok broj upisanih studenata u drugi kao i u treći ciklus varira od zemlje do zemlje. (Hegedić, 2017.)

Sustavi visokog obrazovanja mogu se podijeliti u tri glavne kategorije: unificirane, binarne i diverzificirane sustave. Unificirani sustavi visokog obrazovanja temelje se na akademskim

studijskim programima s teorijskom usmjerenosti, koji se izvode na istraživačkim sveučilištima. U ovim sustavima visoko obrazovanje je usmjereno prema akademskoj izobrazbi, s fokusom na stjecanju teorijskog znanja. Binarne sustave visokog obrazovanja karakterizira prisutnost dviju vrsta studijskih programa. Osim akademskih ili sveučilišnih studija, postoji i druga vrsta studija, poznata kao stručni studiji, koji su usmjereni na stjecanje praktičnih vještina i primjenu znanja u određenoj struci. Ove programe provode institucije poput veleučilišta i visokih škola (kao što su sveučilišta primijenjenih znanosti, visoke škole, politehnike). Diverzificirani sustavi visokog obrazovanja predstavljaju kombinaciju sveučilišnih i stručnih studija. U tim sustavima većina obrazovnih institucija koje provode programe stručnih studija također nude i programe sveučilišnih studija. To omogućuje studentima različite opcije i fleksibilnost u odabiru između akademskog i stručnog usmjerenja, ovisno o njihovim interesima i karijernim ciljevima. (Doolan, Dolenc i Domazet, 2012.)

Tablica 1. Prikaz sustava obrazovanja po zemljama

Zemlja	Sustav visokog obrazovanja	Zemlja	Sustav visokog obrazovanja
Austrija	BINARNI	Litva	BINARNI
Belgija	BINARNI	Luksemburg	BINARNI
Bugarska	BINARNI	Mađarska	BINARNI
Cipar	BINARNI	Malta	BINARNI
Češka Republika	BINARNI	Nizozemska	BINARNI
Danska	BINARNI	Njemačka	BINARNI
Estonija	BINARNI	Poljska	BINARNI
Finska	BINARNI	Portugal	BINARNI
Francuska	BINARNI	Rumunjska	BINARNI
Grčka	BINARNI	Slovačka	BINARNI
Hrvatska	BINARNI	Slovenija	BINARNI
Irska	BINARNI	Španjolska	UNIFICIRANI
Italija	BINARNI	Švedska	DIVERZIFICIRANI
Latvija	BINARNI	Velika Britanija	UNIFICIRANI

Izvor: Dragija, M. (2015): Komparativna analiza temeljnih odrednica sustava visokog obrazovanja u izabranim zemljama Europske Unije (<https://hrcak.srce.hr/204349>)

U tablici iznad vidljivo je kako je za većinu zemalja Europske unije karakterističan binarni sustav visokog obrazovanja, dok je unificirani sustav karakterističan za Veliku Britaniju i Španjolsku, dok u Švedskoj prevladava diverzificirani sustav visokog obrazovanja.

2.5. Položaj visokoobrazovanih osoba na tržištu rada

Ukoliko se u Republici Hrvatskoj, prema podacima koje objavljuje Hrvatski zavod za zapošljavanje, gleda tržište rada, tada je u fokusu tzv. strukturna nezaposlenost. Od 2000. godine je, u Republici Hrvatskoj, prisutan sve veći broj mladih osoba od 20 do 24 godine koji se nalaze u sustavu povremenog rada kao i vraćanju daljnjem obrazovanju nakon rada ili uz rad. Takav sustav je prisutan posebice od razdoblja kada je bila prisutna, odnosno kada je nastupila gospodarska kriza, 2008. godine, pa se smanjio i broj zaposlenih osoba. Trend je potrajao sve do 2014. godine. Podaci koje je tada objavila Europska komisija, pokazali su kako je 76,1% mladih osoba u Europskoj uniji u dobi od 20 do 34 godine uspjelo naći zaposlenje. Do 2020. godine, ta je stopa trebala iznositi čak 82%. Po tim pitanjima najgore su bile Grčka (44,3%) i Italija (45%). Najbolje su bile Malta (91,7%), Njemačka (90%) te Nizozemska (87,3%). Gledajući Republiku Hrvatsku, posao je u prve tri godine uspjelo naći čak 72,2% mladih koji su imali visokoškolsko obrazovanje, te samo njih 47,3% koji su bili tek završili srednjoškolsko obrazovanje, po čemu je Republika Hrvatska treća najgora u Europi, odmah iza Grčke kao i Italije. Europski prosjek za visoko obrazovanje iznosi 80,5% te 70,8% za srednjoškolsko obrazovanje. (Nacional.hr.(30.12.2015.). *EU Youth Report 2015 – Mladi i obrazovanje u Europskoj uniji*. URL: <https://www.nacional.hr/eu-youth-report-2015-mladi-i-obrazovanje-u-europskoj-uniji/> (25.01.2023.)).

U Europi, danas mladi su općenito bolje obrazovani u usporedbi s prethodnim razdobljima. O tome svjedoče podaci objavljeni u izvješću Europske unije o mladima (Youth Report) iz 2015. godine. Prema tim podacima, više od 80% mladih u dobi od 24 godine ima barem srednjoškolsko obrazovanje. Međutim, mladi s visokim obrazovanjem suočavaju se s izazovima u pronalasku zaposlenja, posebno u Italiji, Slovačkoj, Češkoj i Malti. Ova područja zahtijevaju veći napor za pružanje mogućnosti zaposlenja mladima s visokom stručnom spremom. S druge strane, mladi u Luksemburgu, Litvi i na Cipru imaju bolji položaj i veće šanse za zapošljavanje. Ovi podaci ukazuju na pozitivan trend u obrazovanju mladih u Europi, ali istovremeno ukazuju na potrebu daljnjeg rada na stvaranju većih mogućnosti zapošljavanja za visokoobrazovane mlade ljude u nekim zemljama.

U Europi, žene imaju veću zapošljivost u odnosu na muškarce. Danas se posebno cijene vještine kao što su poznavanje više jezika, čitalačka pismenost, matematičke i prirodoslovne kompetencije. Međutim, mladi često pokazuju nedostatak znanja u ovim područjima, što

predstavlja jedan od problema u njihovom obrazovanju. Mladi ljudi diljem Europe uče barem dva jezika, pri čemu su engleski i njemački najzastupljeniji i najpopularniji. Poznavanje ovih jezika ima veliku korist prilikom zapošljavanja kako u matičnoj zemlji, tako i prilikom traženja posla ili boljih zapošljavanja u drugim europskim zemljama. Što se tiče mobilnosti, sve veći broj ljudi, posebno mladih, odlučuje se studirati izvan Republike Hrvatske. Među najviše mobilnim studentima su oni iz Luksemburga, Cipra, Švedske, Danske i Finske, dok je mobilnost studenata iz Bugarske najmanja. (Lacković, 2019.)

2.6. Osiguravanje kvalitete u visokom obrazovanju u Republici Hrvatskoj

Visoka učilišta u Republici Hrvatskoj podvrgnuta su postupcima koji imaju za cilj osigurati kvalitetu obrazovanja. Ti postupci su postali sveobuhvatniji i sve važniji u smislu prihvaćanja i poštivanja. Stoga je važno aktivno sudjelovati u tim procesima kako bi se osigurala kvaliteta obrazovanja te pripremili za međunarodni evaluacijski i akreditacijski sustav koji se temelji na aktivnom i profesionalnom partnerstvu s evaluatorima. Potpisivanjem Bolonjske deklaracije, Republika Hrvatska se obvezala provoditi Standarde i smjernice za osiguranje kvalitete u visokom obrazovanju (ESG). Ti standardi i smjernice razrađuju tri važne komponente osiguranja kvalitete:

1.) Unutarnje osiguranje kvalitete: Visoka učilišta su odgovorna za provođenje internih postupaka i mehanizama koji osiguravaju kvalitetu obrazovanja. To uključuje samoprocjenu, uspostavu internih standarda i smjernica te kontinuirano praćenje i poboljšanje nastavnog procesa.

2.) Vanjsko osiguranje kvalitete: Visoka učilišta surađuju s vanjskim agencijama i evaluacijskim tijelima koja provode vanjsku procjenu kvalitete obrazovnih programa i ustanova. To može uključivati posjete, evaluacije, povratne informacije i preporuke za poboljšanje.

3.) Agencije za osiguranje kvalitete: Agencije specijalizirane za osiguranje kvalitete u visokom obrazovanju igraju važnu ulogu u provedbi vanjskog osiguranja kvalitete. One pružaju stručnu podršku, usmjeravaju procese evaluacije i akreditacije te promiču najbolje prakse u visokom obrazovanju.

Navedeni postupci i komponente osiguravanja kvalitete imaju za cilj poboljšanje obrazovnih standarda, osiguravanje transparentnosti i međunarodne usporedivosti visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj. Visoka učilišta imaju odgovornost provoditi postupke unutarnjeg osiguravanja kvalitete kako bi osigurala visoku razinu obrazovanja. Paralelno s tim, provodi se periodično vanjsko vrednovanje institucija radi procjene njihove uspješnosti. U cilju poticanja razvoja kvalitete u visokom obrazovanju, izrađeni su dokumenti i poduzete aktivnosti. Agencija za osiguravanje kvalitete ima ključnu ulogu u ostvarivanju misije uspostavljanja vanjskog sustava osiguravanja kvalitete i usmjeravanju razvoja institucijskih mehanizama. Njihove aktivnosti obuhvaćaju provođenje postupaka vrednovanja i osiguravanja kvalitete kako bi se osigurala izvrsnost visokog obrazovanja. Berlinsko priopćenje prepoznaje pet ključnih elemenata koje bi svi nacionalni sustavi za osiguravanje kvalitete trebali sadržavati. Ti se isti elementi odnose na:

- 1.) unutarnje vrednovanje,
- 2.) vanjsku procjenu,
- 3.) uključenost studenata,
- 4.) objavljivanje rezultata i
- 5.) međunarodnu participaciju.

Kada se radi o vrednovanju visokih učilišta, tada se u obzir uzimaju opći dokumenti ili programi koji su potrebni kako bi se uredio znanstveni i nastavni rad na visokom učilištu kao i kvantitativni i kvalitativni elementi koji ujedno obilježavaju rad visokih učilišta. Nacionalno vijeće imenuje stručno povjerenstvo za vanjsko vrednovanje visokog učilišta koje čita sadržaj i prosuđuje kvalitetu. Osiguravanje kvaliteta je danas jedna od ključnih tema u Republici Hrvatskoj, posebice s činjenicom kako je sustav obrazovanja sve fleksibilniji, raste broj studenata, a svugdje se već i polako osnivaju visokoobrazovne institucije, posebice ondje gdje se ukazala i potreba za visokim obrazovanjem. Stoga je pitanje kvalitete danas sve veći izazov, pogotovo onima koji imaju veze sa visokim obrazovanjem. Može se kazati i kako osiguravanje kvalitete za sada ima dobar trend koordinacije, interakcije i suradnje. (Predojević i Kolanović, 2015.)

3. FINANCIRANJE VISOKOG OBRAZOVANJA U REPUBLICI HRVATSKOJ

U ovom poglavlju rada, bit će prikazani načini i modeli financiranja visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj te pružene mogućnosti studentima, odnosno svim građanima koji žele imati visoku stručnu spremu i time postati konkurentna radna snaga na tržištu nakon završetka svog obrazovanja.

Financiranje visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj je regulirano na slijedeći način: (Ministarstvo znanosti i obrazovanja (n. d.). *Financiranje visokog obrazovanja i visokih učilišta*. URL: <https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/odgoj-i-obrazovanje/visoko-obrazovanje/financiranje-visokog-obrazovanja-i-visokih-ucilista/160> (17.12.2022.))

1.) Odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti kao i visokom obrazovanju (NN123/03, 105/04, 174/04, 2/07 - OUSRH, 46/07, 45/09 (čl.11.), 45/09 (čl.30), 63/11, 94/13, 139/13, 101/14 - O i RUSRH, 60/15 - OUSRH i 131/17),

2.) Javno financiranje je proces planiranja i izvršavanja proračunskih sredstava iz državnog proračuna, koji se regulira propisima.

3.) Visoko obrazovanje u Republici Hrvatskoj se financira temeljem posebnih odluka Vlade Republike Hrvatske o programskom financiranju sustava visokog obrazovanja. Odluke o financiranju zahtijevaju suglasnost ugovornih strana, odnosno Vlade i visokih učilišta. Uz programsko financiranje, dio djelatnosti visokog učilišta može se financirati putem posebnih ugovora između Ministarstva i javnih visokih učilišta. Ti ugovori omogućuju dodatno financiranje za određene aktivnosti ili projekte. Na taj način se osigurava fleksibilnost u financiranju visokog obrazovanja, omogućavajući visokim učilištima da provedu specifične programe ili projekte koji su u skladu s njihovim ciljevima i potrebama.

Primarni model financiranja javnih visokih učilišta je putem proračuna, s obzirom na to da su ta učilišta uglavnom proračunski korisnici. Međutim, razvija se i sve više sustav financiranja putem programskih ugovora. Financiranje iz proračuna osigurava temeljno financijsko pokriće za javna visoka učilišta. S druge strane, sve više se razvija sustav financiranja kroz programski ugovor, koji omogućuje dodatna sredstva za specifične programe ili projekte. Prava i obveze vezane za rad zaposlenika na javnim visokim učilištima reguliraju se kolektivnim ugovorom za

znanost i visoko obrazovanje, kao i Dodatkom 1. Kolektivnom ugovoru za znanost i visoko obrazovanje (NN 9/2019). Ti ugovori osiguravaju pravedne uvjete rada i primjenu Zakona o plaćama u javnim službama. Kolektivni ugovor se sklapa između Nezavisnog sindikata za znanost i visoko obrazovanje i Vlade Republike Hrvatske, s ciljem zaštite interesa zaposlenika u području znanosti i visokog obrazovanja.

3.1. Načini financiranja visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj

U Republici Hrvatskoj se dodjela sredstava iz državnog proračuna, institucijama visokog obrazovanja temelji na iznosu koji je bio i prethodne proračunske godine, a koji je uvećan za dani postotak rasta i obično usklađen sa rastom BDP-a. Ovakav je mehanizam raspodjele proračunskih sredstava na institucije visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj (gdje su glavne stavke financiranja iz državnog proračuna plaće zaposlenika i materijalni troškovi), kako navodi OECD (Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj), rigidan. Mehanizam „povijesne alokacije“ ne omogućava srednjoročno kao ni dugoročno planiranje niti određivanje strateških ciljeva. Kontrola izvršavanja proračuna ne temelji se iz Ministarstva znanosti i obrazovanja, već na tzv. „ulaznim kriterijima“. Prilikom raspodjele državnog proračuna za javno financiranje, uzimaju se u obzir određeni ulazni kriteriji. Primjeri tih kriterija uključuju kvotu redovnih studenata koji studiraju na teret državnog proračuna, broj zaposlenika, površinu zgrade institucije visokog obrazovanja, troškove najma i druge materijalne troškove. Važno je napomenuti da se raspodjela državnog proračuna temelji na podacima iz prethodne godine, što znači da se ne provode nove izračune za određivanje iznosa javnih ulaganja prema studijskim programima ili područjima znanosti. (Institut za razvoj obrazovanja (n .d.). *Model utvrđivanja proračuna za institucije visokog obrazovanja*. URL:http://iro.hr/wpcontent/uploads/2018/02/7.IRO_Model_financiranja_visokog_obrazovanja_u_Hrvatskoj_2010.pdf (18.12.2022.))

Kada je riječ o financiranju putem cjelovitog proračuna, primjetno je da unutar ovog sustava financiranja ministar izrađuje prijedlog proračunskih sredstava za znanost i visoko obrazovanje uz poštivanje kriterija koje određuje Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj. Ti kriteriji se formiraju na temelju prijedloga Savjeta za financiranje znanstvene djelatnosti visokog obrazovanja, kao i prijedloga proračuna Sveučilišta, veleučilišta i visokih škola. Javna sveučilišta, veleučilišta i visoke škole financiraju se putem cjelovitog proračuna uzimajući u obzir njihov kapacitet, cijenu pojedinih studija te ocjene o kvaliteti koje

proizlaze iz provedenih postupaka vrednovanja. Financiranje visokih učilišta osigurava se putem različitih izvora kako bi se osigurala transparentna raspodjela sredstava, uzimajući u obzir kapacitete i kvalitetu tih institucija. Visoka učilišta financiraju se iz sljedećih izvora:

- 1.) Sredstva osnivača,
- 2.) Državnog proračuna Republike Hrvatske,
- 3.) Proračuna županija, gradova i općina.
- 4.) Školarina,
- 5.) Prihoda od znanstvenih, istraživačkih, umjetničkih i stručnih projekata,
- 6.) Znanstvenih i stručnih elaborata i ekspertiza,
- 7.) Zaklada, donacija i pomoći,
- 8.) Prihoda od nakladničke djelatnosti.
- 9.) Prihoda ostvarenih na tržištu,
- 10.) Prihoda od imovine.
- 11.) Udjela u trgovačkim društvima.
- 12.) Prihoda ostvarenih od pravnih osoba prema članku 66. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju.
- 13.) Prihoda od ulaganja fizičkih i pravnih osoba te ostalih izvora.

Sveučilišta, veleučilišta kao i visoke škole se mogu financirati samo iz onih izvora koji ne utječu na njihovo dostojanstvo kao i na neovisnost. Vlastiti prihodi se mogu ostvarivati djelatnostima koji ne štete tome da se ostvare osnovne zadaće sveučilišta, veleučilišta kao i visokih škola poput znanstvenog, umjetničkog i razvojnog istraživanja, posebice ostvarivanja znanstvenih programa koji su od strateškog interesa za Republiku Hrvatsku, umjetničko stvaralaštvo kao i stručni rad. Sredstva koja dolaze iz državnog proračuna Republike Hrvatske a namijenjena Sveučilištima, veleučilištima kao i visokim školama doznavaču se korisnicima u ukupnom iznosu, odnosno „*Jump summ*“, dok su planirana u državnom proračunu po vrsti troška u smislu rashoda za zaposlene, materijalnih rashoda i sl. te ih korisnici svojim proračunom raspoređuju za pojedine namjene, sukladno statutu kao i drugim aktima. (Ministarstvo znanosti i obrazovanja.

(n. d.). *Javno financiranje*. URL: <https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/odgoj-i-obrazovanje/visoko-obrazovanje/financiranje-visokog-obrazovanja-i-visokih-ucilista/javno-financiranje/1564>
(25.12.2022.)

3.2. Modeli financiranja visokog obrazovanja

Kada se govori o visokom obrazovanju, mogu se istaknuti četiri poznata modela financiranja visokog obrazovanja, a to su (Branković, 2012.):

1.) Europski model - naziva se još i kontinentalnim modelom, odnosno kao obrazovanjem koje je dostupno svima. Prema europskom modelu, sveučilišta su javne institucije koje država financira iz vlastitih sredstava. U onim zemljama u kojima se ovaj model primjenjuje, osnovni je izvor financiranja proračun, dok se oni prihodi koje institucija stekne putem usluga istraživanja, ne koriste kao sredstva kako bi se financirala nastava. Ovakav je sustav socijalno osjetljiv, zato što javni izvori financiranja čine preko 80% ukupnih sredstava institucija dok su školarine studenata jako niske.

2.) Američki model - visokog obrazovanja karakterizira sinergija između istraživanja i nastavnog procesa. Ovaj model se temelji na privatnom vlasništvu sveučilišta i bliskoj vezi između istraživanja i nastave. Glavni izvori financiranja uključuju školarine, donacije i pokroviteljstva, dok manji dio sredstava dolazi iz državnog proračuna ili lokalnih vlada (oko 34%). Kada se analiziraju liste najboljih sveučilišta diljem svijeta, većina visoko rangiranih sveučilišta nalazi se u Sjedinjenim Američkim Državama. Ova činjenica ukazuje na uspješnost ovog modela financiranja visokoškolskih institucija.

3.) Britanski model - visokog obrazovanja prisutan je u Irskoj, Španjolskoj i Ujedinjenom Kraljevstvu (UK). Ovaj model ističe izvrsnost osoblja i razlikuje se od američkog i europskog modela jer visokoškolske institucije nisu u potpunosti ni u državnom ni u privatnom vlasništvu. Vlada podržava ove javne institucije, ali ih ne financira u potpunosti. Financiranje se odvija putem kombinacije javnih i privatnih sredstava, pri čemu oko 60% sredstava dolazi iz državnog proračuna, a ostatak se osigurava kroz školarine, uglavnom plaćene od strane studenata. Specijalna vladina agencija pod nazivom British Exchequer osigurava financiranje. Školarine su obično više u usporedbi s europskim modelom, ali manje osjetljive u odnosu na europsku tradiciju. Sličan model postoji i u Španjolskoj, gdje se temelji na decentralizaciji izvora

financiranja. Odgovornost za financiranje leži na općinama, koje ulažu različita sredstva ovisno o potrebama i mogućnostima.

4.) Japanski i australski model - japanski je model primjer modela koji obuhvaća potpunu privatizaciju te je u određenoj mjeri elitizacije visokog obrazovanja a najvažniji su izvor financiranja studentske obitelji. Gotovo 70% dolazi iz privatnih izvora od čega je 51,4% od obitelji, s time da je važno naglasiti kako su u Japanu uspostavljene procedure koje osiguravaju da tržište osigura sredstva samo za one institucije koje ispunjavaju kriterije za kvalitetu nastavnog procesa koje je odredila država. Odmah iza Japana, po uključenosti privatnih izvora u financiranje, nalazi se Koreja. Upravo je sličan model i u Australiji jer je Australija u grupi zemalja koje imaju velik udio privatnih sredstava u proračunima koji su predviđeni za visoko obrazovanje - 52% sredstava dolazi upravo iz privatnih izvora. U Čileu je postotak veći i on iznosi 84% sredstava za visoko obrazovanje. Ipak, ovakva privatizacija visokog obrazovanja nema utjecaja na kvalitetu, barem ne nešto značajnije, posebice ako se gleda lista najboljih sveučilišta na kojoj je podjednak broj institucija na toj listi na modelima koji imaju dominantna javna i privatna sredstva financiranja, dok prednjače institucije koje imaju američki i britanski model, odnosno ravnomjernu raspodjelu javnog i privatnog ili nešto jačim udjelom privatnih izvora.

U Europskoj uniji, svaka od zemalja članica ima svoj model financiranja gdje se koriste razne kombinacije instrumenata financiranja. Najčešći instrumenti financiranja institucija visokog obrazovanja unutar zemalja Europske unije su (Stanišić i Britvić Vetma, 2020.):

1.) Sporazumi o ciljevima, poznati i kao "performance agreement"- igraju ključnu ulogu u upravljanju visokoškolskim institucijama i često se koriste u većini zemalja Europske unije. Pravni okviri takvih sporazuma mogu se razlikovati među zemljama, ali uvijek postoje povezanosti između postignutih ciljeva i alokacije proračuna. Bez obzira na to, strateški ciljevi i akademski prioriteti, kao što su nastava, razvoj nastavnog osoblja, istraživački rad, suradnja između sveučilišta, internacionalizacija i akademska mobilnost, imaju važnu ulogu u sporazumima o ciljevima.

2.) Kada je riječ o osnovnim proračunima (engl. global budget), njih određuje Vlada i oni imaju značajan utjecaj na ukupni proračun visokoškolskih institucija. Osnovni proračun obuhvaća iznos koji se kreće od 50% do 90% ukupnog proračuna. Raspolaganje s osnovnim proračunom se provodi putem različitih formula i sporazuma o ciljevima. U većini zemalja Europske unije, prilikom dodjele proračuna na temelju formule, veliku ulogu ima broj upisanih

studenata kao ulazni podatak, koji se uspoređuje s izlaznim podacima poput broja diplomiranih studenata. (Hegedić, 2017.)

3.) Proračuni utemeljeni na formuli (engl. *formula based budget*) – odnosi se na dio proračuna koji se utvrđuje formulama za čiju se izradu koriste indikatori kao što su broj studenata, trajanje studiranja, zatim broj istraživačkih projekata, broj objavljenih radova i slično. Svrha ovakvog financiranja je poticanje kvalitete kao i konkurentnosti među sveučilištima. (Hegedić, 2017.)

4.) Školarine ili naknade za studiranje, poznate kao "tuition / study fees" - predstavljaju još jedan instrument financiranja visokoškolskih institucija u zemljama Europske unije. Unatoč tome, udio tih naknada u ukupnim izvorima financiranja obrazovanja je relativno mali. Ipak, neke zemlje poput Irske povećavaju iznose školarina zbog nedostatka proračunskih sredstava. (Hegedić, 2017.)

4. UTJECAJ MEDIJA NA VISOKO OBRAZOVANJE U REPUBLICI HRVATSKOJ

Mediji imaju značajan utjecaj na visoko obrazovanje u raznim zemljama diljem svijeta. Oni igraju važnu ulogu u pružanju informacija, olakšavanju komunikacije i interakcije među dionicima visokog obrazovanja te promicanju razmjene znanja i ideja. Prvo, mediji su izvor obilja informacija o visokom obrazovanju. Novine, časopisi, televizija, internet i društveni mediji pružaju raznovrsne izvore informacija o sveučilištima, programima studija, istraživanjima, dostupnim stipendijama i drugim relevantnim temama. Studenti, profesori i ostali dionici obrazovnog procesa mogu koristiti medije kako bi pristupili najnovijim vijestima, stručnim člancima, istraživanjima i drugim izvorima informacija koji su bitni za njihove studije i istraživački rad. Drugo, mediji omogućuju komunikaciju i interakciju među sveučilišnim zajednicama. Online platforme za učenje, forumi, video konferencije i društveni mediji stvaraju prostor za diskusiju, dijeljenje iskustava i suradnju među studentima, profesorima i istraživačima diljem svijeta. Ove mogućnosti za virtualnu interakciju olakšavaju međunarodnu suradnju, razmjenu ideja i doprinose stvaranju globalne obrazovne zajednice. Treće, mediji promiču inovativne obrazovne prakse i tehnologije. Kroz online tečajeve, webinare, interaktivne aplikacije i druge digitalne alate, mediji pružaju nove načine učenja i podučavanja.

Sveučilišta i visokoškolske ustanove koriste medije kako bi prilagodili svoje nastavne programe suvremenim trendovima i potrebama studenata. Tehnološki napredak omogućava pristup obrazovanju iz udobnosti vlastitog doma, fleksibilnost u rasporedu i personalizirano učenje. Ujedno, ovo je jedan od primjera susretanja varijacije kao što su pisane riječi naspram audio vizualnih informacija. Otada, prisutno je mišljenje kako bi vijesti o obrazovanju mogle ujedno potaknuti kao i zainteresirati mlade, dok je u medijima pokrenuta i problematika prisustva obrazovanja u istima. U Francuskoj se koristi termin „Školska radiotelevizija“, odnosno to je ime servisa koji je u škole donio emisije o prihvatu medija i obrazovanja u medijima. Sve ono što je važno u obrazovanju, potrebno je prezentirati i široj masi. Ukoliko nema javnog razgovora u kojem se poruke šire i ako dođe do situacije kada mediji ne uspijevaju zainteresirati veći broj ljudi, onda su i promjene u obrazovanju nemoguće. Stoga, važno je da mediji pokažu što veći interes za obrazovanje i znanost tako da u javnom prostoru uvijek bude prisutna navedena tema. Svoje stavove bi, neovisno o drugima, nekada trebali iznijeti i novinari. Pogotovo kada je riječ o viđenju stanja o toj temi te što oni misle što je važno napraviti po pitanju obrazovanja. U

Hrvatskoj, masovni mediji o znanosti govore o stereotipima koji nastaju kada nedostaje vjerodostojnih sadržaja. Posljedice ne promoviranja znanosti kroz medije dolaze polako do izražaja. U školama je sve manje prisutno nastave koja je prirodne znanosti, dok su tehničke postale drugorazredne važnosti. Kvalitetan medijski pristup prirodnim znanostima je od velike važnosti kako bi se široj masi ali i sve mlađim naraštajima, pružio uvid u to što je zapravo znanost. Teme iz znanosti, u neku ruku i iz samog obrazovanja, u hrvatskim su medijima relativno nekvalitetno zastupljene a u nekim slučajevima i štetne same po sebe.

Samim time, u ovom poglavlju rada, bit će prikazano kako mediji doživljavaju hrvatsko visoko obrazovanje, da li potiču mlade i dovoljno motiviraju da steknu visoku stručnu spremu koja bi im osigurala bolju budućnost i da li mladi to prepoznaju kao bolji način života u budućnosti.

4.1. Pozitivni i negativni utjecaji medija na obrazovanje

Mediji su prvenstveno nastali sa zadatkom obogaćivanja svakodnevnoga života čovjeka kao i olakšavanja određenih segmenata života. Medijska pismenost zajedno sa odgojem u prvom je planu kada je riječ o raspravi o potencijalnom utjecaju medija na djecu. Medijska pismenost se definira kao mogućnost pristupa, analize, ocjena kao i proizvodnje novinskih priloga u raznim oblicima, a kada se radi o djeci, tada je značajna refleksivna razina koja omogućava da se razmišlja o medijskim sadržajima kao i o oblicima. Djeca uče razlikovati fikciju kao i stvarnost, odabirati sadržaje, tražiti rješenja prezentiranog kao i prepoznati koje su to pozitivne ali i negativne značajke medija. (Ilišin, Marinović Bobinac i Radin, 2001.)

Kako navodi Livazović (2013.) „ *mediji kao socijalno zrcalo, nepresušan izvor informacija, znanja kao i pokazatelja o civilizacijskoj razini suvremenog svijeta, svakom su čovjeku od njegovih najranijih dana, uvid u pozitivne, ali i društveno poželjne kao i uspješne, zatim negativne aspekte života raznih kultura, društvenih zajednica ili pojedinaca. Mediji predstavljaju modele kao i referentni okvir društvene orijentacije kojom se usmjeravaju kvalitativne značajke vlastitih stilova ponašanja.*“

Korištenje medija u obrazovanju, posebno digitalnih medija, ima niz pozitivnih aspekata. Oni omogućuju individualizaciju rada, situacijsko (konceptualno) učenje, učenje putem istraživanja i rješavanja problema, potiču suradničko učenje, mogućnost učenja putem igre, projektno učenje te učenje koje je usmjereno prema djelovanju. (Matijević i Topolovčan, 2017.) Didaktičke mogućnosti koje pružaju mediji danas nisu novost kada je riječ o didaktičkim

teorijama. Ujedno, one su formirane prije više od sto godina u pokretima kao i pravcima reformske pedagogije. Stoga, važno je napomenuti kako uloga medija u nastavi nije primjerena tradicionalnoj nastavi, nastavi koja je usmjerena učitelju, već onoj nastavi koja je usmjerena učeniku.

Navode se i slijedeće pozitivne značajke interneta a to su (Miliša, Tolić i Vertovšek, 2009.):

- 1.) Automatsko spremanje i brzo pretraživanje dokumenata - integriranje raznih sadržaja,
- 2.) uspostava starih poznanstava ili novih suradnji prema područjima interesa,
- 3.) razmjena pitanja i iskustava s drugima,
- 4.) „online“ učenje,
- 5.) razvoj interkulture komunikacije kroz interkulturno učenje,
- 6.) nema segregiranih učenika kao ni škola kada se radi o dostupnosti informacija,
- 7.) integracija odnosa učenik – učitelj - roditelj kroz online učenje.

Suvremeno doba pomaže ujedno i da se održavaju dobri međuljudski odnosi ali i razvijaju novi. Bez utjecaja medija, gotovo je nemoguće danas da se razmotre aspekti života mladih. Sve je manje odgojnih sadržaja, a sve više onih manipulativnih. Raste osjećaj praznine kao i nezadovoljstva dok je otuđenost sve veća. Primjećuje se sve veća manipulacija ljudima putem medija. Sensacionalizam i bizarnosti postaju popularni trendovi u novinarstvu, što stvara nezdravu potrebu za manipuliranjem tuđim životima kako bi se postigao senzacionalistički efekt. Nažalost, često se smatra da je vijest vrijedna samo ako je senzacionalistički nastrojena. (Miliša Z., Tolić M., Vertovšek N., 2009.)

Ona negativna strana, ocrtava i pisanje o temama, kao što su štetne informacije o rasizmu, vjerskoj netoleranciji, terorizmu, pedofiliji, nasilju kao i promicanju raznih političkih ali i ekonomski ideologija, od kojih neke imaju i odraz u tzv. digitalnom jazu među zemljama koje su bogate informacijama i onima koji nemaju pristupa informacijama koje su važne za ravnomjeran kao i uravnotežen razvitak i napredak cijelog svijeta, posebice dijelova koji su siromašni. (Labaš, 2011.)

Miliša (2012.) kao najzlobniji način i manipulaciju među mladima vidi tzv. *reality show*, odnosno programe u kojima se veliča sebičnost, prijetvornost, nerad, voajerstvo, uspjeh bez muke kao i tome slično. U *reality show*-ove ubrajaju se dobro poznati *Big Brother*, *Fear Factor*, zatim *Dvornikovi* i dr. Ovo su ujedno, kako navode i mediji, emisije koje vrijeđaju dostojanstvo

čovjeka, potiču konzumiranje opijata, poticanje voajerskog ulaska u tuđi život kao i intimu, mjesta vođenja ispraznih razgovora i slično. Ovakvim je emisijama ujedno i cilj postavljanje nekih novih i poželjnih standarda ponašanja. Mnoge imaju poruku koja glasi: „*Nisi IN, ako ne isprobaš ono što se ovdje pruža.*“

4.2. Medijska pismenost u visokom obrazovanju

Kontinuiran razvoj informacijskih kao i komunikacijskih tehnologija utječe uvelike na radne aktivnosti ali i na samu komunikaciju koja se odvija među ljudima. Kroz medije se komuniciraju različite teme, zatim informacije koje su potrebne u svakodnevnom životu. Osim toga, olakšana je uvelike i komunikacija kao i jeftiniji pristup informacijama. Što zapravo omogućava informacijsko - komunikacijska tehnologija? Ona omogućava da se steknu kompetencije, a osim toga omogućava i cjeloživotno učenje. Glavnu ulogu u obrazovanju, već od osnovne pa i kroz srednju školu, ima Internet jer upravo Internet budi želju za istraživanjem kao i stjecanjem znanja. Osim toga, računala su ta koja svima pomažu jer tako učenici u kraćem vremenu savladavaju ali i usvajaju sadržaje određenih nastavnih cjelina. Prije su nastavnici više koristili kedu i nastavnu ploču koja je bila postavljena u svakoj učionici, što je oduzimalo nekada i jako puno vremena. Danas se gotovo sve važne komponente kao i dijelovi pojedinih predmeta mogu posredovati putem prezentacija prikazanih na računalu koje uključuju i slike, izmjene zvukova što nastavu čini mnogo zanimljivijom. Ono što je velika prednost, sve se objavljuje i putem web stranica obrazovnih institucija pa tako su učenicima i studentima dostupne sve prezentacije s predavanja koja omogućavaju lakše savladavanje nastave, odnosno kolegija te koje pružaju svakodnevne informacije o vremenu pojedinih aktivnosti i nizom drugih bitnih informacija. Dakle, ovo sve govori i kako klasičan pristup učenju danas više nije klasičan jer uz onu osnovnu, odnosno temeljnu pismenost, velika je uloga i na računalnoj kao i na informacijskoj te medijskoj pismenosti. Stjecanje vještina za učenje počinje već u ranoj dobi kada se djeca okružuju informacijama kao i medijima i njihovim posrednicima, još i prije nego ih uopće razumiju. (Fukač, 2016.)

Medijski odgoj pomaže učenicima kako bi se naučili odnositi kritički prema onome što vide na internetu ili na televiziji i tako izgrade svoj stav prema informacijama koje ih nekada i vode kroz život. Stoga, medijska pismenost kao i medijski odgoj trebaju postati važne sastavnice svih predmeta i to ne samo u predškolskim ustanovama, već i u osnovnim pa i u srednjim školama.

Medijski odgoj ima i neke ciljeve koje želi i treba ispunjavati, a to su: (Kvasina, Ivana. (14.01.2014.). *Medijski odgoj i medijska pismenost*. URL: https://prezi.com/p_o65f6n19pi/medijski-odgoj-i-medijska-pismenost/ (02.01.2023.))

- 1.) usvajanje medijskih kompetencija većeg broja nastavnih predmeta,
- 2.) prepoznavanje medijskog djelovanja (razgradnja sadržaja),
- 3.) manipulacijsko ili odgojno djelovanje,
- 4.) analiza i procjena medijskih proizvoda,
- 5.) razlučivanje fikcije od stvarnosti,
- 6.) prepoznavanje funkcije medijskog sadržaja,
- 7.) usvajanje komunikacijskih kompetencija,
- 8.) interaktivno djelovanje i interaktivna uporaba medijskih sredstava,
- 9.) autonomno i samokritično djelovanje učenika ili studenata,
- 10.) prepoznavanje i procjena koliko i na koji način je pojedini medij bitan za društvo,
- 11.) razvoj socijalnih kompetencija,
- 12.) osobno samoostvarenje kao i razvoj tijekom cijelog života.

Istraživanja ukazuju na prisutnost visokog broja odraslih osoba koje su, nažalost, medijski nepismene, što predstavlja jedan od glavnih izazova suvremenog informacijskog društva. Ovaj problem ima širok utjecaj na društvo. Kada su roditelji nedovoljno obrazovani u području medijske pismenosti i nemaju kontrolu nad medijskim izvorima djece, to može rezultirati brojnim nesuglasticama unutar obitelji. Ovo dodatno potvrđuje važnost medijskog odgoja od najranije dobi. (Fukač, 2016.)

Danas mladima, kao i djeci ne nedostaje praktičnog znanja u korištenju medija zato što su oni već ionako rođeni u vremenu u kojem su mobiteli, računala kao i televizija već svakodnevnica. Nezamisliv im je život bez tehnologije jer nju koriste, kako se slikovito kaže, od samog rođenja. Stoga, mladi često nemaju dovoljnu svijest o tome da se i nešto loše može dogoditi ili da se to upravo njima može dogoditi. Svako jutro slijedi obavezno listanje novosti na Facebooku ili Instagramu kao i ostalim društvenim mrežama koje se koriste. Kako bi se djeca

zaštitila, potrebno je dodatno znanje jer djeca u sve ranijoj dobi otvaraju svoje društvene profile na kojima počinje dopisivanje sa nepoznatim ljudima, a ne znaju ili često i ne razumiju da se samim time nađu u opasnosti, pogotovo otkrivanjem svih svojih podataka. (Fukač, 2016.)

Medijsko obrazovanje proizlazi upravo iz potrebe društva ali i potreba koje ima pojedinac. Individualne potrebe za medijskim obrazovanjem upravo su u osvješćivanju vlastitog postupanja sa medijima, utjecaja koje ima, pojedinaca kao i nastojanjima da se oslobodi tog utjecaja. Pojedinci moraju naučiti koristiti medije, odnosno sagledavati ih kritički te analizirati pozitivne utjecaje u svrhu produktivnog korištenja medija, dok one negativne uočavati i odbacivati. Može se i slobodno kazati, kako su mediji nakon obitelji i društva, treći odgajatelj s obzirom na moć koju imaju na djecu ali i na mlade. Mediji imaju ogromnu odgojno obrazovnu moć, dok su mogućnosti ali i područja njihova odgojno obrazovnog djelovanja neispitani i puni potencijala. Stoga, nije potrebno da se medijsko obrazovanje formira samo u sklopu odgojno-obrazovnih ustanova ili drugih institucija, već se pozitivne odgojno obrazovne vrijednosti mogu promicati i kroz sam medijski sadržaj. (Jerčić, M. i Sitar, J. (2014.). *Medijska pismenost- Uloga medija u razvoju djece*. URL: <http://junior.24sata.hr/zanimljivosti/medijska-pismenost-uloga-medija-u-razvoju-djece365576> (15.01.2023.))

4.3. Uporaba novih medija u obrazovanju

Novi su mediji važan element industrije znanja koji oblikuju društvo kroz edukaciju, istraživanja, IKT kao i informacijske usluge razmjenu podataka, koncepata kao i ideja. (Machlup, 1973.)

Rapidan rast korištenja novih medija svakodnevno postavlja izazove koji zahtijevaju edukaciju svih sudionika u obrazovnom sustavu. U tom kontekstu, nastavnici doživljavaju transformaciju svog tradicionalnog uloga s fokusiranja na jednostavno prenošenje znanja prema razumijevanju suvremenih medija. Prema Šego (2009.), novi mediji postaju podrška u procesu učenja i obrazovanja, omogućujući pristup novim materijalima koji se koriste za podučavanje. Također se pretpostavlja da nastavnici trebaju postati kreatori online sadržaja. Važno je educirati nastavnike kako bi osigurali kvalitetno obrazovanje putem novih medija te da postanu vodiči, mentori i posrednici u obrazovnom procesu. (UNESCO Institute for Lifelong Learning. (n. d.). *European Communities: A Memorandum on Lifelong Learning, issued in 2000*. URL:

<https://uil.unesco.org/document/european-communities-memorandum-lifelong-learning-issued-2000>
(20.01.2023.)

Optimalna uporaba novih medija za obrazovanje svakako treba odgovarati izazovima koji se odražavaju na samu kvalitetu kao i na njeno povećavanje te pruža svima jednaku mogućnost za obrazovanje i povezivanje znanja sa trendovima i pitanjima koja se vežu za tehnologiju društva, kao i promjene u kurikulumu. (Kurikulum označava skup aktivnosti koje se vežu za definiranje obrazovnog programa ili programa osposobljavanja, a uključuje i definiranje ciljeva, sadržaja kao i metoda materijala te organizaciju osposobljavanja poučavatelja.). (Beqiri i Tahiri, 2014.)

Stvaranjem obrazovnih platformi i sadržaja, novi mediji imaju utjecaja i na širenje znanja kao i odgajanjem publike što se uvelike odražava na donošenje odluka i ponašanje. Obrazovna je funkcija novih medija temeljena upravo na personaliziranom pristupu zahvaljujući razvoju mogućnostima novih tehnologija. Takav pristup rezultira selektiranjem informacija prema preferencijama i zadovoljavanjem potreba kao što je opuštanje te potreba za učenjem. (Ivanišin, 2010.)

Novi mediji i tehnologija imaju nezamjenjivu ulogu u društvu znanja, baš kao i nastavnici. Njihova primjena omogućava visokokvalitetno vrednovanje obrazovanja uz manji angažman nastavnika. Na primjer, putem online platformi za učenje moguće je brzo riješiti test i odmah dobiti rezultate. Nastavnici često sami izrađuju testove za svaku lekciju, što polaznici mogu ponavljati više puta. Ova mogućnost postaje izvediva zahvaljujući novim medijima i tehnologiji, posebno zbog ograničenog vremena za nastavu. Osim toga, tehnologija omogućuje adaptivno iskustvo i personalizirani pristup učenju, gdje svaki polaznik dobiva materijale i zadatke prilagođene prema njihovom individualnom znanju, što je olakšano putem novih medija. (Jugo, Matotek, Carev i Domović, 2012.) Nastavnici su, kako se da i može zaključiti, ključna karika kako bi podučavali o razumijevanju procesa, vođenju i usmjeravanju učenja preko novih medija. Važno je zato prilagoditi se novim okolnostima ili će se morati naći jednostavno u situaciji kada će govoriti drugim jezikom, svojim učenicima. (Kink, 2009.)

Uloga nastavnika prebacila se ne samo na prijenos znanja, već i na stvaranje poticajne okoline za učenje, u kojoj nastavnici postaju savjetnici, animatori kao i pomoćnici u strategiji učenja, a pogotovo kada je riječ o cjeloživotnom učenju. Uporaba novih medija ima zadatak poticanja na učenje, omogućavanje da ono bude uspješno, kao i njegovo vrednovanje. Ove činjenice ne govore da bi zato kvaliteta obrazovanja trebala biti njihovom uporabom automatski povećana. Povećavanje kvalitete obrazovanja prilikom uporabe novih medija ovisi upravo o njihovoj uporabi, a ne o samom mediju. (Rodek, 2011.)

4.4. Značaj digitalnih medija u visokom obrazovanju

Obrazovanje pomoću novih medija je kvalitetnije, kako navode mnogi autori, u odnosu na klasične metode obrazovanja. Informacije koje su digitalizirane, mogu se jednostavnije i lakše montirati, potpomognute slikom, animacijom kao i zvukom, istovremeno djelujući na više osjetila davanjem potpune informacije. Prednost je online sustava upravo u brzini protoka informacija kao i mogućnostima njihove aktualizacije. Šarolik transfer znanja omogućen je upravo pomoću raznovrsnih medija. Pojavom interaktivnih sustava u odnosu na dosadašnje obrazovne softvere, omogućava se (Nadrljanski, Nadrljanski i Bilić, 2007.):

- 1.) kvalitetnija komunikacija između korisnika kao i računala,
- 2.) korištenje sustava kodova i simbola, odnosno istodobno djelovanje na više osjetila pomoću obrazovnih sadržaja koje omogućava razvitak kognitivnih stilova te su samim time učenici više zainteresiraniji za učenje u odnosu na neke druge aktivnosti,
- 3.) zanimljiviji prikaz sadržaja,
- 4.) brži transfer znanja djelovanjem više osjetila, ubrzavanjem procesa usvajanja gradiva,
- 5.) usvajanje pojmova koji potiču studentsku aktivnost, dok rješavanje problema koje nudi program, motivira na učenje.

S rastom digitalnih medija, njihova uporaba se sve više traži ne samo u profesionalnom nego i u privatnom životu, što je potaknulo potrebu za integracijom tih tehnologija u obrazovanje. Ova potreba proizlazi iz općeg društvenog značaja digitalnih medija, njihove relevantnosti u profesionalnom kontekstu, pedagoških učinaka poboljšanja učenja te rezultata postignutih kroz njihovo korištenje. Također, prepoznaje se potencijal za promjene u institucijama kao što su škole koje bi mogle proizaći iz integracije digitalnih medija u obrazovni proces. U sve dinamičnijem svijetu, obrazovanje se i dalje drži nekih tradicionalnih shvaćanja, pa su se ovdje i dogodile neke od minimalnih promjena. Čak ni stari povjesničari kao ni teoretičari koji su se bavili istraživanjima, nisu mogli nikako pretpostaviti u kojoj će mjeri postati važna uloga interneta kako bi se oblikovala neka kultura, te koliko će se uloga intelektualnih grupa marginalizirati u prenošenju, sistematizaciji kao i skladištenju informacija. Informatička revolucija trebala bi riješiti problem kako bi postala nositelj klasičnih vrijednosti, životnih strategija kao i normi, što ujedno postavlja i nove zadatke pred suvremeno obrazovanje. Stoga, važna je redefinicija ciljeva kao i zadataka u obrazovnom sustavu. Digitalni su mediji ti koji

nalaze u obrazovanju razne primjene, i to od nastavnih programa, od baza podataka kao i alata te preko igara za učenje, pokusa, te složenih kompleksnih i komunikacijskih okruženja. Važnost digitalnih medija nije ograničena samo na školsko podučavanje, već igra jako važnu ulogu i u ranom obrazovanju djece, radu s mladima, profesionalnom obrazovanju, kao i usavršavanju odraslih u kontekstu cjeloživotnog učenja.

5. MEDIJSKI PRIKAZ VISOKOG OBRAZOVANJA U REPUBLICI HRVATSKOJ

U samom uvodu knjige „Mediji i obrazovanje“ koju je napisao Jacques Gonnet, nalazi se razgovor dvaju prijatelja koji razgovaraju o medijima i o obrazovanju. Prvi je pristalica tog razmišljanja da se jednostavno ukinu obrazovne institucije jer smatra da je moguće sve doznati i naučiti putem medija. S druge strane, ovaj drugi odlučuje se na povratak u školu. (Gonnet, 1998.)

Upravo je ovim primjerom vidljiv susret varijacija poput pisanih riječi naspram audio i vizualnih informacija. Iznijeto je mišljenje o tome da bi vijesti o obrazovanju mogle potaknuti i zainteresirati mlade, u medijima se pokrenula potom problematika prisustva istog. Ukoliko nema javnog razgovora i širenja poruke, mediji ne uspijevaju zainteresirati veći krug ljudi. Masovni mediji u Republici Hrvatskoj govore o stereotipima koji nastaju nedostatkom vjerodostojnih sadržaja. Posljedice toga su što se znanost nedovoljno promovira putem medija, pa sve to dolazi do izražaja. Sve je i manje nastave koja se odnosi na prirodne znanosti u školama. Kvalitetan medijski pristup prirodnim je znanostima od velike važnosti da bi se široj masi kao i mlađim naraštajima pružio uvid u to što je uopće znanost. Teme iz znanosti su u neku ruku zastupljene relativno nekvalitetno a i štetne su same za sebe. Almir Elezović je 2011. godine u sklopu svog rada, proveo istraživanje novinskih naslovnica u periodu od šest mjeseci a obuhvatio je medije, odnosno tiskovine poput Jutarnjeg lista, Večernjeg lista, 24 sata, Vjesnika, Slobodne Dalmacije te Novog lista. Tema obrazovanja bila je gotovo na samom dnu a radilo se o tek 100-tinjak naslova u ovom periodu istraživanja koje se provodilo. (Elezović, 2012.)

Činjenica je kako je važnost medija sve veća jer upravo pomoću njih se dobivaju veoma korisne informacije u vezi visokog obrazovanja. Osim toga, prijenos potrebnih informacija je brz i

omogućava veće zanimanje kao i pokazivanje interesa za sam ulazak u obrazovanje osobama kojima je cilj nastaviti graditi svoj akademski stupanj. Kod medija je veliki značaj upravo i na tome što oni sustavno obogaćuju čovjeka informacijama.

U nastavku ovog rada, navedeni su članci, odnosno medijski prikazi onoga što je aktualno a tiče se visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj. Analizirani su provedeni intervjui sa osobama kao što je Damir Jugo i Ivica Šušak. Navedena je problematika o kojoj se piše i onome što cjelokupna slika visokog obrazovanja govori u Republici Hrvatskoj.

5.1. Jesu li hrvatska sveučilišta i znanost "na razini Bocvane"?

Problem visokog obrazovanja u medijima prisutan je zbog načina korištenja podataka upravo jer se oni koriste, kako navodi Autograf. Hr, veoma nekritično, selektivno kao i tendenziozno, bez uzimanja u obzir nedostataka metrike. Upravo temeljem ovakvih podatak koji su površno i neobjektivno prezentirani u javnosti, stvara se neutemeljeno loša slika hrvatskih sveučilišta kao i znanosti. Mediji pišu o aferama koje bacaju loše svjetlo na hrvatsku akademsku zajednicu. Na takve se pojave unutar zajednice treba ukazivati dok bi se zajednica trebala obračunavati što, no kod nas, u Republici Hrvatskoj to je rijedak slučaj. U Republici Hrvatskoj je kao i u nizu drugih zemalja, prisutna tendencija stvaranja percepcije znanosti i obrazovanja koja je negativna, dok se uspjesi i pozitivni pokazatelji prešućuju ili pak relativiziraju. (Obadić, I. (20.04.2023.): *Jesu li hrvatska sveučilišta i znanost "na razini Bocvane"?* URL: <https://www.autograf.hr/jesu-li-hrvatska-sveucilista-i-znanost-na-razini-bocvane/> (25.04.2023.))

Prisutni medijski natpisi koji impliciraju situaciju na jedan tendenciozan kao i senzacionalistički način, koja je ionako katastrofalna, su: ((Obadić, I. (20.04.2023.): *Jesu li hrvatska sveučilišta i znanost "na razini Bocvane"?* URL: <https://www.autograf.hr/jesu-li-hrvatska-sveucilista-i-znanost-na-razini-bocvane/> (25.04.2023.))

- „Loša slika: Hrvatski fakulteti uvjerljivo su najgori u Europi“;
- „Objavljena lista: Sveučilište u Zagrebu je među najlošijima u svijetu“,
- „Zašto je Sveučilište u Zagrebu postalo tako grozno?“,
- „Hrvatska znanost je najgora u Europi“,
- „KAKVA TRULEŽ - Probali smo na jednom mjestu skupiti po čemu je Hrvatska najgora“;

- „*NA RAZINI BOCVANE - Hrvatska znanost je na svjetskom dnu, a za pet godina čeka nas kolaps*“

Postavlja se pitanje je li hrvatsko visoko obrazovanje i znanost zaista tako negativno kao što se često prikazuje u medijima. Možda postoje i pozitivne vijesti koje ne dobivaju dovoljno prostora za objavljivanje? Također, treba razmotriti i pitanje zastupljenosti takvih pozitivnih vijesti. Jesu li možda nedovoljno zastupljene? Jedan od glavnih argumenata koji se koristi za tvrdnju da su hrvatska sveučilišta među najlošijima u svijetu i najgora u Europi su svjetske rang-liste sveučilišta. Međutim, treba imati na umu da u svijetu postoji preko 25.000 visokoobrazovnih institucija, pri čemu najveći broj njih se nalazi u Indiji (5.288), Sjedinjenim Američkim Državama (3.216), Indoneziji (2.595) i Kini (2.565). U Europi, prema najnovijim podacima, postoji 2.706 sveučilišta. Različite svjetske liste sveučilišta koje mediji redovito prate svake godine kao dokaz da je Sveučilište u Zagrebu jedno od najgorih, zapravo pokazuju suprotno - da je Sveučilište u Zagrebu jedno od boljih. Prve rang-liste sveučilišta pojavile su se početkom 20. stoljeća u SAD-u s ciljem pružanja informacija budućim studentima o isplativosti studiranja, s obzirom da su školarine u mnogim zemljama još uvijek vrlo visoke. U posljednjih nekoliko godina, rang-liste najboljih sveučilišta su postale važan referentni okvir u raspravama o kvaliteti i ugledu institucija.

5.2. Visoko obrazovanje i tzv. „vrijednost diplome“

Nekada je studiranje bila stvar samo prestiža, kao i garancija budućnosti koja je uspješna, pa situacija u Republici Hrvatskoj može predstavljati i inflaciju diploma. Prethodnih se godina pisalo i govorilo i čak o napadima roditelja na učitelje kao i na profesore u osnovnim školama iz razloga jer su djeca imala zaključene četvorke. Takve situacije su izazvane zbog „savršenog“ prosjeka kako bi se upisala željena gimnazija, a kasnije i fakultet. Upravo takav pogled na obrazovanje, daje dojam da je riječ o inflaciji diploma. Inflacija diploma podrazumijeva kako je visok postotak populacije završio fakultet ali stoga, fakultetska diploma u današnjem svijetu ne vrijedi jednako koliko je vrijedila i prije. Velik je problem i nedostatak obrtnika i majstora, zato što je općenito pao interes za upis u strukovne srednje škole. Statistički su podaci pokazali kako se rast visoko obrazovanih osoba počeo događati 1970.-1990. godine a ukupan broj studenata povećava se sa 60.000 na 70.000. Početkom 2000. godine, broj studenata u Republici

Hrvatskoj bio je 100.000, dok je između 2000. i 2014. godine ukupan broj studenata porastao na 161.000. (Mirta. (08.12.2021.): *Visoko obrazovanje u Hrvatskoj: koliko danas vrijedi imati diplomu u rukama?* URL: <https://klik.hr/novo/visoko-obrazovanje-u-hrvatskoj-stagnacija-ili-nepotrebna-inflacija> (02.04.2023.))

Prema podacima koje su objavili „*Education & Training Monitor 2000*“ u Republici Hrvatskoj se broj mjesta na upisnim kvotama povećava, ali ona ostaju nekada i prazna. Međutim, nekada se to ne smije povezivati s manjim interesom za fakultetsko obrazovanje, već i tom činjenicom da je populacija sve starija i starija te je među populacijom koja nakon srednje škole može i potencijalno nastaviti obrazovanje sve manje ljudi. Isto izvješće daje podatak kako je postotak zapošljavanja nakon fakulteta u Republici Hrvatskoj među najnižima u usporedbi s ostatkom Europske unije kao i mogućnosti razmjene (ERASMUS+). Naglašava se kako je Republika Hrvatska pokrenula kampanje za upisom više osnovnoškolaca u strukovne srednje škole, pa je u tom dijelu potrebna cjelovita reforma. Navodi se i kako je postotak zaposlenih nakon strukovnih srednjoškolskih programa u stalnom rastu. Važan zaključak svakako je bilo i moderniziranje kao i ulaganje u cjeloživotno obrazovanje, te naglasak na važnosti strukovnog obrazovanja. Republika Hrvatska se sve više približava i ključnim godinama koje će pokazati da je važno objasniti ne samo značaj fakultetskog već i strukovnog obrazovanja kako tržište ne bi brojilo samo visoku stopu nezaposlenosti zbog bezvrijednih papira. (Mirta. (08.12.2021.): *Visoko obrazovanje u Hrvatskoj: koliko danas vrijedi imati diplomu u rukama?* URL: <https://klik.hr/novo/visoko-obrazovanje-u-hrvatskoj-stagnacija-ili-nepotrebna-inflacija> (02.04.2023.))

5.3. Mogućnost pojave krize u visokom obrazovanju u Republici Hrvatskoj

Na filozofskom fakultetu u Osijeku održala se, 12. siječnja 2023. godine, zanimljiva tribina koja je bila posvećena upravo temi analiziranja stanja visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj. Cijeli izvještaj, odnosno tok tribine bio je popraćen medijski. U trajanju od dva sata, rasprava o navedenoj temi dovela je do buđenja raznih problema koji su prisutni u visokom obrazovanju u Republici Hrvatskoj. Problemi se odnose na (ne) uređenost samog sustava, politiku prema obrazovanju kao i znanosti, položaju humanističkih znanosti i drugo. Novinari Telegrama posebno su se osvrnuli na prethodnih nekoliko godina, među kojima je neuspješno spajanje Filozofskog fakulteta u Zagrebu s Katoličkim bogoslovnim fakultetom kao i slučajevima koji su se čak odnosili i na pojavu seksualnog uznemiravanja kao i zlostavljanja na

Sveučilištu u Zagrebu. Prije svega, pokušalo se sa problematiziranjem pojedinih aspekata visokog obrazovanja, a ne izdvojenih priča pojedinaca. Novinari su bili suočeni sa čak i nekim tužbama. Naglasili su kako je akademska zajednica u Republici Hrvatskoj postala mjesto nulte tolerancije a sama autonomija Sveučilišta nerijetko se manifestiralo kroz uskraćivanje informacija koje su važne medijima. Svojim uključivanjem u raspravu, filozof Boško Pešić (Filozofski fakultet u Osijeku) naglasio je kako je filozofija najmanje godinu dana najavljivala krizu u sustavu visokog obrazovanja. Kao glavne probleme naveo je nepotizam i korupciju te kvalitativnu nevidljivost hrvatskih sveučilišta. Pridodao je i činjenicu da sveučilišni život u Republici Hrvatskoj svakako prožima manjak demokratičnosti, revanšizam upravljačkih tijela, nestručnost, zatim znanstveno - nastavnička podkapacitiranost i nestručnost, manipuliranje kao i zastrašivanje studenata. Zaključio je kako je problem kada poštenje institucionalizira prijevara. Tvrtko Smital, biologist i sindikalist, složio se sa činjenicom kako je kriza prisutna, ali dodao je i to kako politika u Republici Hrvatskoj ne smatra obrazovanje ključem razvoja. Izjavio je kako je u takvim sustavima na upravljačka mjesta dolaze ljudi koji nemaju dovoljno kvalitete koja se odnosi na upravljanje, dok se odgovornost za financiranje sve više prebacuje na tržište. Smital je napomenuo kako je znanstvena produkcija u Republici Hrvatskoj iznadprosječna i kako su u sustavu prisutni i ljudi koji su zaista izvrsni. Jedan od problema u Republici Hrvatskoj, iako ne samo u Hrvatskoj već i u svijetu, postale su humanističke znanosti. Smatra se kako bi u njima trebalo postaviti kriterije napredovanja. (Pejić, L. (16.01.2023.): Nalazi li se visoko obrazovanje u Hrvatskoj u krizi? URL: <https://www.osijek031.com/viewtopic.php?p=500267> (pristupano 26.04.2023.))

5.4. Promjena slike o visokom obrazovanju u Republici Hrvatskoj

Najveća determinanta koja se ne može osporiti, odnosi se na velik broj konzumenata usluga visokog obrazovanja. Brojevi se, kao što je prethodno navedeno, smanjuju a ustanove se moraju prilagođavati. Damir Jugo, dekan Visoke škole Edward Bernays, navodi, kako prenosi i Večernji list, da je rješenje upravo u internacionalizaciji i gašenju starih studijskih programa. U intervjuu koji je dao, osvrnuo se i na važnost stručnih studija u Republici Hrvatskoj. Dogodile su se tri važne promjene. Prva je izjednačavanje titula, dakle, više nema stjecanja naziva stručnog specijalista koji je ionako bio neprepoznatljiv a da se i ne spominje činjenica da je Republika Hrvatska bila jedina država koja je davala ovakav stručan naziv. Sve su druge države

davale titulu magistra, pa je to sada ispravljeno. Sva visoka učilišta moraju izdavati svojim aluminijskim potvrđama, odnosno uvjerenjima o izjednačavanju stručnih naziva kako bi se mogli izjednačiti sa studentima na sveučilišnom studiju. Druga važna promjena odnosi se na mogućnost nastavka studija na poslijediplomskim sveučilišnim studijima uz mogućnost polaganja razlike ispita ukoliko je to potrebno, što ovisi o odabranom visokom učilištu za nastavak studija. To je velika stvar koja je donijela pozitivnu promjenu, s obzirom da je to do sada bio jedan oblik diskriminacije koji nije odgovarao nikome. Sveučilišta čak nisu imala (barem neka od njih) ni dovoljan broj polaznika koji bi bili zainteresirani za upis. Jugo navodi i kako se slika visokog obrazovanja mijenja i dalje, a to je vidljivo i u samoj demografiji. Kao što je i prethodno spomenuto, sve je manje maturanata i studenata. Dolazi do viškova u sustavu koji se može dobro iskoristiti uz napor rekonstruiranja programa. Damira Juga također su novinari priupitali prilikom intervjua, kakva je situacija na visokim privatnim učilištima. Dakle, navodi se kako višak studijskih programa na visokim privatnim učilištima ne postoji, jer bi to dovelo do njihove propasti. U Republici Hrvatskoj privatna učilišta nisu financirana od strane Ministarstva znanosti i obrazovanja, odnosno proračuna, kada je u pitanju subvencioniranje studenata. Sav novac koji upriliči visoko učilište je s tržišta. Tada je potrebno imati fiksni broj zaposlenih i to stalno zaposlenih za studijski program na kojem nema dovoljno polaznika, jer će svaki racionalan upravljač ugaziti taj program koji ne funkcioniše ukoliko se ne održuje barem jedna razina održivosti. (Kovačević, L. i Sprečić, E. (24.10.2022.): *Damir Jugo: Slika visokog obrazovanja se već mijenja, ali nažalost zbog demografije*. URL: <https://www.vecernji.hr/vijesti/damir-jugo-slika-visokog-obrazovanja-se-vec-mijenja-ali-nazalost-iz-jednog-drugog-razloga-1627889> (27.04.2023.))

Gledajući cjelokupnu sliku visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj, zajedno sa Zakonom o izjednačavanju akademskih titula koji je bio donesen, još su uvijek vidljivi elementi kojima se baš i ne vidi ostvaren korak unaprijed u visokom obrazovanju. Zakon ima i neke promjene koje su bile pogrešno interpretirane, poput činjenice kako više nema visokih škola, već su ona samo veleučilišta. To ne znači da se postojeće visoke škole gase, nego je pitanje samo promjene naziva. Jedina razlika među visokim školama kao i veleučilištima bilo je broj studijskih programa koji su se izvodili. Visoka je škola imala dva, dok je veleučilište imalo tri programa raznih polja znanosti. ((Kovačević, L. i Sprečić, E. (24.10.2022.): *Damir Jugo: Slika visokog obrazovanja se već mijenja, ali nažalost zbog demografije*. URL: <https://www.vecernji.hr/vijesti/damir-jugo-slika-visokog-obrazovanja-se-vec-mijenja-ali-nazalost-iz-jednog-drugog-razloga-1627889> (27.04.2023.))

U konačnici, vide se promjene gledanja na visoko obrazovanje u Republici Hrvatskoj iako je nažalost prisutno još mnogo problema koje bi trebalo razjasniti. Mnogi još uvijek osjećaju prisutnu nepravdu oko upisa na željene studijske programe a činjenica je i kako su prisutne i visoke cijene školarina na svim učilištima ukoliko se ne ispunjavaju uvjeti za redovno studiranje, odnosno subvencioniranje od strane Vlade. Veliki pomak je učinjen i konačno obznanjen u listopadu 2022. godine kada se donio već dugo iščekivani Zakon o promjenama titula pa se očekuje u nadolazećim razdobljima da to svakako iskoriste svi studenti koji su završili svoj stručni studij kako bi mogli napredovati i graditi svoju karijeru.

5.5. Problem neupućenosti institucija u točne podatke visokih učilišta

Ivica Šušak, državni tajnik, navodi kako je visoko obrazovanje u suprotnosti s potrebama koje ima tržište rada u Republici Hrvatskoj. U posljednjih se pet godina vidi enorman rast studijskih programa i to s 1.400 na 1.800, pad broja studenata dok se s druge strane povećava broj zaposlenih. Državni je tajnik prilikom posjeta riječkom Pravnom fakultetu dokazao da Ministarstvo znanosti i obrazovanja ne zna točan broj studenata u Republici Hrvatskoj, što je ujedno i ilustrirao primjerom zagrebačkog Sveučilišta koje tvrdi da ima 70 tisuća studenata, dok se prema podacima samog Ministarstva znanosti i obrazovanja radi ipak o broju od 60 tisuća studenata. Ivica Šušak je kazao kako „*razlika od 10 tisuća studenata nije mala, a to je slučaj i sa ostalim sveučilištima.*“ Problem je u evidentiranju podataka, dok je jedini vjerodostojan podatak financiranje, odnosno broj zaposlenika koji redovito primaju svoju plaću iz proračuna, dok ostali elementi pa čak i broj studenata nisu vjerodostojni. Iako ne zna točan broj studenata, ono što Ministarstvo znanosti i obrazovanja prati jest svakako i enorman rast studijskih programa. Šušak je ocijenio stanje visokog obrazovanja, odnosno Bolonjski proces, kako nije baš primijenjen pravilno u visokom obrazovanju u Republici Hrvatskoj. Napomenuo je i kako Republika Hrvatska nema problema sa rastom broja privatnih učilišta no ima sa javnim kojih je već devet. Toliko broj visokoškolskih ustanova, prema Šušaku, upućuje na činjenicu da se nešto treba promijeniti. (Šestan Kučić, I. (18.03.2022.): *Ministarstvo znanosti ne zna koliko u Hrvatskoj ima studenata! Međutim, ima još jedna gora stvar.* URL: <https://www.novolist.hr/novosti/hrvatska/ministarstvo-znanosti-ne-zna-koliko-u-hrvatskoj-ima-studenata/> (28.04.2023.))

S druge strane, pitanje je koliko je prihvaćen Europski prostor visokog obrazovanja, odnosno kako se prate aluminiiji, da li je prisutna studentska praksa, kako se prati sama nastava kao i

uključivanje studenata u rad. Ovo su samo neka od pitanja kojima bi se Sveučilišta trebala baviti. Najavljeno je kako treba doći i do reforme koja je uvjetovana Nacionalnim planom oporavka i otpornosti, dok je cilj povećanje digitalne zrelosti visokog obrazovanja. Predviđeno je i povećanje infrastrukturnih ulaganja kao i ulaganja kako bi se unaprijedili poslovni procesi i na Sveučilištima. ((Šestan Kučić, I. (18.03.2022.): *Ministarstvo znanosti ne zna koliko u Hrvatskoj ima studenata!* Međutim, ima još jedna gora stvar. URL: <https://www.novolist.hr/novosti/hrvatska/ministarstvo-znanosti-ne-zna-koliko-u-hrvatskoj-ima-studenata/> (28.04.2023.))

5.6. Obrazovanje kao privatno ili javno dobro

Ukoliko se obrazovanje gleda kao javno dobro, tada ono u prvi plan ističe odgovornost i brigu države za obrazovni sustav kao i obvezu države u financiranju sustava. Ovdje je osim financiranja, važno spomenuti pristup pripadnicima svih društvenih skupina, uključujući i one najviše. Ovaj koncept obrazovanja podrazumijeva da država ima koristi od obrazovanja u vidu razvoja gospodarstva koje se temelji na znanju, rastu države i društvu, gospodarskoj i društvenoj stabilnosti, višoj razini socijalne kohezije, boljem zdravlju populacije kao i kvaliteti političkih i demokratskih procesa. Uslijed liberalizacije i komercijalizacije u Republici Hrvatskoj jača tendencija sagledavanja obrazovanja kao privatnog dobra, no dominira još uvijek definiranje obrazovanja kao javnog dobra. Republika Hrvatska ulaže velika sredstva u obrazovni sustav, posebice u visoko obrazovanje s očekivanjem proizvodnje željenog rezultata koji se želi dobiti, i koji će donijeti dobro i pojedincu i zajednici. Teret financijskih sredstava u obrazovanje je na leđima poreznih obveznika bez obzira na to jesu li ili nisu osobno, kao i članovi njihovih obitelji, korisnici usluga visokih učilišta. (Nenadić - Tabak, Ž. (04.12.2020.): *Ekspanzija visokih učilišta opterećuje državnu blagajnu*. URL: <https://svezapet.hr/kolumne/ekspanzija-visokih-ucilista-opterecuje-drzavnu-blagajnu/> (28.04.2023.))

5.7. Djelovanje institucijskih čimbenika na otežavanje / olakšavanje pristupa studiju i uspjehu na studiju

Kako bi se analiziralo stanje, odnosno ostvarila jednakost u pristupu visokog obrazovanja, zadržavanju na studiju i uspješnom završetku istog. Prema rezultatima fokus grupa održanih između travnja i lipnja 2021. godine s ukupno 44 predstavnika institucija dionika obrazovnog sustava, uključujući ministarstva, nacionalne agencije, centre i urede, jedinice lokalne samouprave, obrazovne ustanove, strukovne udruge i organizacije civilnog društva, utvrđeno je da institucije suočavaju s različitim poteškoćama na institucijskoj razini i razini sustava. Jedna od identificiranih poteškoća je ostvarivanje obrazovnih jednakosti za studente s invaliditetom, što je prema sudionicima fokus grupa izazovno područje koje zahtijeva posebnu pažnju. Sudionici su istaknuli da je inkluzija studenata s invaliditetom jedno od područja koje zahtijeva najviše napora. Također, sudionici su istaknuli da postoji problem na razini sustava u prikupljanju pouzdanih podataka o ranjivim, heterogenim i promjenjivim skupinama. Nedostatak preciznih podataka o tim skupinama otežava planiranje i provedbu pravednih i učinkovitih politika i mjera u obrazovanju.

Ovi rezultati fokus grupa ukazuju na važnost prepoznavanja i rješavanja poteškoća na institucijskoj razini i unutar obrazovnog sustava kako bi se osigurala jednakost u obrazovanju za sve studente, uključujući i one s posebnim potrebama. Također naglašavaju potrebu za poboljšanjem prikupljanja i analize podataka kako bi se donosile informirane odluke i osiguralo adekvatno prilagođavanje obrazovnih strategija. Problem je dodatno povećan teškoćama koje je donijela pandemija COVID-19. Istaknuto je kako „*podaci koje daje profesor su jedno živo tijelo, odnosno heterogeno tijelo koje se mijenja. Upravo su ti podaci varijabilni. Teško je doći do podataka koji su relevantni i pouzdani, a to je važno da se pravovremeno reagira i za buduće skupine studenata*“ (Farnell, T. (2022.): *Obrazovne nejednakosti u Hrvatskoj: Izazovi i potrebe iz perspektive dionika sustava obrazovanja*. URL: https://iro.hr/wp-content/uploads/2022/05/Obrazovne-nejednakosti_online.hr-F.pdf (29.04.2023.))

Sudionici su istaknuli i kako na razini sustava postoji velik problem, odnosno da propisi koji su nejasni, a ovdje su i zakonski te podzakonski dokumenti. Značajan je problem i propisanost kriterija na osnovu kojih se određuje tko su zapravo studenti sa invaliditetom. Takvi su propisi problematični jer se dijelu studenata ne priznaje status, pa institucije nisu u mogućnosti pružiti

adekvatnu potporu. Iz fokus grupe navode kako je jasnije možda da je ta crta bila 60 i više posto tjelesnog oštećenja. Ove se godine to mijenja sukladno tome što se mijenjaju i razni propisi. Problem je što to nekima isključuje jedan dio studenata koji imaju ozbiljne teškoće a nemaju konkretnog tjelesnog oštećenja. Dakle, takvi studenti ne mogu biti pokriveni stipendijama, primjerice studenti koji imaju specifične teškoće učenja, disleksiju ili slično. To je svakako velika prepreka u njihovu uspješnom obrazovanju a s te strane nemaju nikakvu podršku.

Visokoobrazovne institucije suočavaju se s izazovima u pružanju podrške studentima s invaliditetom, a ti izazovi uključuju pitanja nadležnosti i razgraničenja između visokoškolskih institucija i drugih sustava. Cilj je osigurati da se pruži odgovarajuća podrška tim studentima, ali ponekad je potrebno jasno definirati i uskladiti uloge i odgovornosti različitih institucija kako bi se to postiglo. Također, spomenute su i konceptualne nejasnoće koje su još uvijek prisutne a vežu se za sustav izvanrednog studiranja gdje nije jasna ni svrha ni cilj. Taj problem je važan jer takva nejasnoća otvara pitanja kako visokoškolske institucije mogu izvanrednim studentima osigurati fleksibilnost da završe studij uz rad. Iz grupe dolazi komentar „*prisutnost problema se vidi... što znači sustav izvanrednog studiranja i čemu on služi? On je zamišljen u principu tako da omogućiti fleksibilnost studentima koji su zaposleni. U praksi, svima je jasno u što se pretvorio, a to je često i način da oni studenti koji nisu upali na redovan studij upišu izvanredan, a to nije cilj sustava. Praktički u nekim dijelovima, vraćamo se na stari sustav upisivanja, bez plaćanja i sa plaćanjem.*“ (Farnell, T. (2022.): *Obrazovne nejednakosti u Hrvatskoj: Izazovi i potrebe iz perspektive dionika sustava obrazovanja*. URL: https://iro.hr/wp-content/uploads/2022/05/Obrazovne-nejednakosti_online.hr-F.pdf (29.04.2023.))

Kada se radi o izazovima s kojima se suočavaju visokoobrazovne institucije, važno je istaknuti i poteškoće koje proizlaze iz nepripremljenosti nastavnika za rad s ranjivim skupinama studenata, što rezultira potrebom za njihovim dodatnim educiranjem.

6. ZAKLJUČAK

Istraživanjem ove teme, vidljivo je kako je visoko obrazovanje u Republici Hrvatskoj zaista dobro i hvalevrijedno posloženo. Na studentima, odnosno na osobama koje žele nastaviti nakon srednjoškolskog obrazovanja svoj put i graditi karijeru, otvorene su razne mogućnosti nastavka svog obrazovanja. Osobe se mogu opredijeliti kako krenuti i kuda, da li odabrati sveučilišni studij, učiti teorijske vještine i stjecati nova znanja koja će možda prenijeti i na doktorsku razinu studija, ili odabrati stručni studij koji ih priprema za brz ulazak na tržište rada. Osim toga, vidljivo je i mogućnost korištenja besplatnog studiranja, odnosno na teret države kao i samog plaćanja školarine u slučaju da je osoba zaposlena a treba napredovati u poslu. Visoko obrazovanje se mijenja, kako se i mijenjaju same potrebe tržišta. Odnosno, vidljivo je kako je tržište sklono raznim promjenama i globalizaciji, stoga, u visokom je obrazovanju sve veća prisutnost i medija kao i tehnologije i njenog napretka. Mediji omogućavaju brži prijenos informacija, stjecanje znanja kao i pomoć i sugestije kod učenja. Doduše, mediji mogu imati i loš utjecaj, posebice je to vidljivo i kod ranijeg obrazovanja pojedinaca pa je njihova važnost potrebna i kod sve mlađih generacija danas. Osim pozitivnih strana, mediji nažalost imaju i negativne činjenice koje donose no unatoč tome, još uvijek je njihova prisutnost i primjenjivost toliko jaka, da su ove lošije strane zanemarive u odnosu na dobre.

7. LITERATURA

Knjige, radovi i članci:

- 1.) Branković, N. (2012.). *Sistem financiranja visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini*. Bosna i Hercegovina: Center for Research and Studies (GEA).
- 2.) Beqiri, E., Tahiri, M. (2014.) An Effective Use of Information and Communication Technology in Educations Systems of Countries in South-East Europe, U: *Academic Journal of Interdisciplinary Studies*, sv. 3 (2) 91-102.
- 3.) Doolan, K. Dolenc, D. i Domazet M. (2012.) *Hrvatski sustav financiranja visokog obrazovanja u europskom kontekstu: komparativna studija*. Zagreb: Institut za razvoj obrazovanja.
- 4.) Elezović, A. (2012.): O čemu pišu novine? Analiza sadržaja novinskih naslovnica (siječanj – lipanj 2011.). U: *Medijska istraživanja : znanstveno-stručni časopis za novinarstvo i medije*, Vol. 18(1), str. 61-88.
- 5.) Fukač, A. (2016.). *Uloga medijske pismenosti u promicanju kvalitete obrazovanja* (završni rad). Koprivnica: Sveučilište Sjever. Dostupno na: <https://zir.nsk.hr/islandora/object/unin:1211/preview>
- 6.) Gonnet, J. (1998.). *Education et medias*. Francuska: Presses Universitaires de France- PUF.
- 7.) Grbac, V. (2016.). *Institucije u znanosti i visokom obrazovanju*. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli. Dostupno na: <https://repozitorij.unipu.hr/islandora/object/unipu:1284/datastream/PDF/view>
- 8.) Hegedić, V. (2017.). *Modeli financiranja visokog obrazovanja i primjena na Hrvatskoj*. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli. Dostupno na: <https://zir.nsk.hr/islandora/object/unipu:1638/datastream/PDF>
- 9.) Ilišin, V., Marinović Bobinac, A. i Furin, M. (2001.). *Korištenje masovnih medija*. Zagreb: Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži.
- 10.) Ivanišin, M. (2010.) Can Understanding Interpersonal Communication Help Understanding Media? An Attempt To Match Theories and Problems of Two Forms of Communication, U: D. Labaš (ur.) *Mediji i društvena odgovornost*, sv. 3 (1): 29-59.
- 11.) Jugo, G., Matotek, I., Carev, M., Domović, D. (2012.) Uporaba Moodle-a 2.0 u vrednovanju znanja, *Medijska istraživanja*, sv. 18 (1): 153-163.
- 12.) Jerčić, M., Sitar, J. (2014). Medijska pismenost: Uloga medija u razvoju djece.
- 13.) Krivačić, D. (2010.) Poslovna strategija Veleučilišta i visokih škola. *Poslovna izvrsnost 4* (2), 121-131.
- 14.) Kink, S. (2009.). Medijsko opismenjivanje odraslih. *Informatologia*, 42 (3), 222-227.

- 15.) Lacković, D. (2019.) Visoko obrazovani i njihove prednosti. (završni rad). Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli. Dostupno na: <https://zir.nsk.hr/islandora/object/unipu:3298/datastream/PDF>
- 16.) Lazibat, T. (2005.) *Sustavi upravljanja kvalitetom u visokom obrazovanju*. Zagreb: Sinergija-nakladništvo.
- 17.) Labaš, D. (2011). Djeca u svijetu interneta: zatočenici virtualnog svijeta. U: Ciboci, L., Kanižaj, I., Labaš, D. (ur.) *Djeca medija – od marginalizacije do senzacije*. Zagreb: Matica hrvatska, 33-35.
- 18.) Livazović, G. (2013.). *Sigurnost djece u virtualnom okruženju*: priručnik za nastavnike. Sarajevo: Udruženje DUGA- društvo ujedinjenih građanskih akcija.
- 19.) Matijević, M. i Topolovčan, T. (2017). *Multimedijska didaktika*. Zagreb: Školska knjiga.
- 20.) Machlup, F. (1973.) *The Production and Distribution of Knowledge in the United States*, New Jersey: Princeton University Press.
- 21.) Miliša, Z. (2012.). *Tamna strana ekrana*. Varaždin: TIVA tiskara
- 22.) Miliša Z., Tolić M., Vertovšek N. (2009). *Mediji i mladi: prevencija ovisnosti o medijskoj manipulaciji*. Zagreb: Sveučilišna knjižara.
- 23.) Nadrljanski, M., Nadrljanski, Đ. i Bilić, M. (2007.) Digitalni mediji u obrazovanju. U: Seljan, S. i Stančić, H. (ur.). *The Future of Information Sciences (INFuture2007) : Digital Information and Heritage" : zbornik radova*. Zagreb: Odsjek za informacijske znanosti, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Središnji državni ured za e-Hrvatsku, 527-537.
- 24.) Predojević, Z. i Kolanović, I. (2015.). Osiguravanje kvalitete u visokom obrazovanju u Republici Hrvatskoj. *Pomorski zbornik, 49-50 (1)*, 319-332.
- 25.) Rodek, S. (2011.) Novi mediji i nova kultura učenja, *Napredak: časopis za pedagoški teoriju i praksu, sv. 152 (1)*., 9-28.
- 26.) Stanišić, F. i Britvić, Vetma B. (2020.). Primjena direktive o uslugama u sustavu visokog obrazovanja. U: Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, 57 (1), 157-177.
- 27.) Šego, J. (2009.) »Obrazovanje za medije – doprinos medijskoj kompetentnosti i kulturi odgovornosti« u: D. Labaš (ur.) *Novi mediji – nove tehnologije – novi moral*, Zagreb: Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu, 61-77.

Internetski izvori:

- 1.) Agencija za znanost i visoko obrazovanje. (n. d.). *Sustav visokog obrazovanja*. URL: <https://www.azvo.hr/hr/visoko-obrazovanje/uloga-azvo-u-sustavu-visokog-obrazovanja-i-znanosti-rh> (15.12.2022.)
- 2.) Agencija za znanost i visoko obrazovanje (n. d.). *Vrste studija u Republici Hrvatskoj*. URL: <https://www.azvo.hr/hr/visoko-obrazovanje/vrste-studija-u-republici-hrvatskoj> (15.12.2022.)

- 3.) Farnell, T. (2022.): *Obrazovne nejednakosti u Hrvatskoj: Izazovi i potrebe iz perspektive dionika sustava obrazovanja*. URL: https://iro.hr/wp-content/uploads/2022/05/Obrazovne-nejednakosti_online.hr-F.pdf (29.04.2023.)
- 4.) Institut za razvoj obrazovanja (n .d.). *Model utvrđivanja proračuna za institucije visokog obrazovanja*. URL: http://iro.hr/wp-content/uploads/2018/02/7.IRO_Model_financiranja_visokog_obrazovanja_u_Hrvatskoj_2010.pdf (18.12.2022.)
- 5.) Jerčić, M. i Sitar, J. (2014.). *Medijska pismenost- Uloga medija u razvoju djece*. URL: <http://junior.24sata.hr/zanimljivosti/medijska-pismenost-uloga-medija-u-razvoju-djece365576> (15.01.2023.)
- 6.) Kovačević, L. i Sprečić, E. (24.10.2022.): *Damir Jugo: Slika visokog obrazovanja se već mijenja, ali nažalost zbog demografije*. URL: <https://www.vecernji.hr/vijesti/damir-jugo-slika-visokog-obrazovanja-se-vec-mijenja-ali-nazalost-iz-jednog-drugog-razloga-1627889> (27.04.2023.)
- 7.) Kvasina, Ivana. (14.01.2014.). *Medijski odgoj i medijska pismenost*. URL: https://prezi.com/p_o65f6n19pi/medijski-odgoj-i-medijska-pismenost/ (02.01.2023.)
- 8.) Ministarstvo znanosti i obrazovanja (n. d.). *Financiranje visokog obrazovanja i visokih učilišta*. URL: <https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/odgoj-i-obrazovanje/visoko-obrazovanje/financiranje-visokog-obrazovanja-i-visokih-ucilista/160> (17.12.2022.)
- 9.) Ministarstvo znanosti i obrazovanja (n. d.). *Visoko obrazovanje*. URL: <https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/odgoj-i-obrazovanje/visoko-obrazovanje/133> (15.12.2022.)
- 10.) Ministarstvo znanosti i obrazovanja (listopad 2022.). *Nacionalni plan razvoja sustava obrazovanja za razdoblje do 2027. godine*. URL: <https://www.srednja.hr/app/uploads/2022/10/Nacrt-NACIONALNI-PLAN-RAZVOJA-SUSTAVA-OBRAZOVANJA-ZA-RAZDOBLJE-DO-2027.-GODINE.pdf> (16.12.2022.)
- 11.) Ministarstvo znanosti i obrazovanja. (n. d.). *Javno financiranje*. URL: <https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/odgoj-i-obrazovanje/visoko-obrazovanje/financiranje-visokog-obrazovanja-i-visokih-ucilista/javno-financiranje/1564> (25.12.2022.)
- 12.) Mirta. (08.12.2021.): *Visoko obrazovanje u Hrvatskoj: koliko danas vrijedi imati diplomu u rukama?* URL: <https://klik.hr/novo/visoko-obrazovanje-u-hrvatskoj-stagnacija-ili-nepotrebna-inflacija> (02.04.2023.)
- 13.) Nacional.hr.(30.12.2015.). *EU Youth Report 2015 – Mladi i obrazovanje u Europskoj uniji*. URL: <https://www.nacional.hr/eu-youth-report-2015-mladi-i-obrazovanje-u-europskoj-uniji/> (25.01.2023.)
- 14.) Nenadić- Tabak, Ž. (04.12.2020.): *Ekspanzija visokih učilišta opterećuje državnu blagajnu*. URL: <https://svezapet.hr/kolumne/ekspanzija-visokih-ucilista-opterecuje-drzavnu-blagajnu/> (28.04.2023.)
- 15.) Obadić, I. (20.04.2023.): *Jesu li hrvatska sveučilišta i znanost "na razini Bocvane"?* URL: <https://www.autograf.hr/jesu-li-hrvatska-sveucilista-i-znanost-na-razini-bocvane/> (25.04.2023.)

16.) Pejić, L. (16.01.2023.): Nalazi li se visoko obrazovanje u Hrvatskoj u krizi? URL: <https://www.osijek031.com/viewtopic.php?p=500267> (pristupano 26.04.2023.)

17.) Studentski.hr. (13.02.2018.). *Visoko obrazovanje: njegovo značenje i važnost u životu.* URL: <https://studentski.hr/studenti/financije/visoko-obrazovanje-njegovo-znacenje-i-vaznost-u-zivotu-pr> (15.12.2022.)

18.) Šestan Kučić, I. (18.03.2022.): *Ministarstvo znanosti ne zna koliko u Hrvatskoj ima studenata! Međutim, ima još jedna gora stvar.* URL: <https://www.novolist.hr/novosti/hrvatska/ministarstvo-znanosti-ne-zna-koliko-u-hrvatskoj-ima-studenata/> (28.04.2023.)

19.) UNESCO Institute for Lifelong Learning. (n. d.). *European Communities: A Memorandum on Lifelong Learning, issued in 2000.* URL: <https://uil.unesco.org/document/european-communities-memorandum-lifelong-learning-issued-2000> (20.01.2023.)

Popis slika

Slika 1. Sustav visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj

Slika 2. Pokazatelji učinka za razvojni smjer Održivo gospodarstvo i društvo, strateški cilj Obrazovni i zaposleni ljudi.

Popis tablica

Tablica 1. Prikaz sustava obrazovanja po zemljama

8. IZJAVA O AUTORSTVU

Ime i prezime studenta: Klaudija Kralj

Matični broj studenta: 07-015/20

Naslov rada: Medijski prikaz visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj

Pod punom odgovornošću potvrđujem da je ovo moj autorski rad čiji niti jedan dio nije nastao kopiranjem ili plagiranjem tuđeg sadržaja. Prilikom izrade rada koristila sam tuđe materijale navedene u popisu literature, ali nisam kopirala niti jedan njihov dio, osim citata za koje sam navela autora i izvor te ih jasno označila znakovima navodnika. U slučaju da se u bilo kojem trenutku dokaže suprotno, spremna sam snositi sve posljedice uključivo i poništenje javne isprave stečene dijelom i na temelju ovoga rada.

Potvrđujem da je elektronička verzija rada identična onoj tiskanoj te da je to verzija rada koju je odobrio mentor.

Datum

27. veljače 2023.

Potpis studenta

Klaudija Kralj

9. ŽIVOTOPIS

OSOBNJE INFORMACIJE

Klaudija Kralj

📍 Ribnjak 10, 49 217 Krapinske Toplice, Republika Hrvatska

☎ 049 / 232 - 935 📠 091 / 38 00 207

✉ klaudijak510@gmail.com
klaudija.kralj@vhzk.hr

Spol Žensko

Datum rođenja 16. listopada 1984.

Državljanstvo Hrvatsko

Spol Žensko

RADNO ISKUSTVO

20. srpnja 2019. →

Viša stručna referentica

Visokoškolsko obrazovanje

Veleučilište Hrvatsko zagorje Krapina

Šetalište Hrvatskog narodnog preporoda 6

49 000 Krapina

www.vhzk.hr

26. studenoga 2009. → **19. srpnja 2019.**

Poslovna tajnica

Visokoškolsko obrazovanje

Veleučilište Hrvatsko zagorje Krapina

Šetalište Hrvatskog narodnog preporoda 6

49 000 Krapina

www.vhzk.hr

26. studenoga 2009. → **2010.**

Fizioterapeut

Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju Krapinske Toplice

Ulica Ljudevita Gaja 2,

49 217 Krapinske Toplice

OBRAZOVANJE I OSPOSOBLJAVANJE

SPECIJALISTIČKI DIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ

Menadžment javnog sektora, znanstveno područje društvenih znanosti, znanstveno polje ekonomija.

Ministarstvo pravosuđa, e-komunikacija

Potvrda: Konferencija Privatnost 2022 (zaštita osobnih podataka i GDPR uredba), 30. studeni 2022. u Zagrebu, Case d.o.o. Rijeka

Certifikat: Seminar o zaštiti osobnih podataka (GDPR) i pravu na pristup informacijama, 28. siječnja 2020. u Zagrebu, Case d.o.o. Rijeka

Uvjerenje o pohađanju i usavršavanju: Zaštita i obrada podataka u obrazovanju, 17. rujna 2019. u Zagrebu, Forum poslovni mediji d.o.o.

Uvjerenje o pohađanju i usavršavanju: GDPR radionica: Zaštita podataka radnika s primjerima u poslovanju, 11. srpnja 2019. u Zagrebu, Forum poslovni mediji d.o.o.

PREDDIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ

Veleučilište Baltazar Adam Krčelić
smjer Poslovni tajnik

Materinski jezik Hrvatski jezik

	RAZUMIJEVANJE		GOVOR		PISANJE
	Slušanje	Čitanje	Govorna interakcija	Govorna produkcija	
Engleski jezik	C1/C2	B1/B2	B1/B2	B1/B2	B1/B2

- Dobre komunikacijske vještine stečene tijekom rada na mjestu tajnice Veleučilišta Hrvatsko zagorje Krapina.
- Upravljanje timom od petnaest ljudi.
- Dobro vladanje postupcima upravljanja uredskim poslovanjem.
- Povjerenik za informiranje
- Službenica za zaštitu osobnih podataka
- Službenica za e-komunikaciju sa sudovima

OSOBNE VJEŠTINE

SAMOPROCJENA				
Obrada informacija	Komunikacija	Stvaranje sadržaja	Sigurnost	Rješavanje problema
ISKUSNI KORISNIK	SAMOSTALNI KORISNIK	SAMOSTALNI KORISNIK	ISKUSNI KORISNIK	SAMOSTALNI KORISNIK

Zamijenite nazivom potvrde o informatičkoj kompetenciji.

- dobro upravljanje uredskim protokolom (procesorom teksta, tablica, prezentacija)

Vozačka dozvola B kategorija vozačke dozvole

DODATNE INFORMACIJE

Izdani radovi u časopisima i zbornicima

Znanstveni radovi

- An analysis of causal relation between daily commercial flights intensity and daily Covid-19 infection, in Croatia, during the 4th wave of Covid-19 epidemics.
- Telecommunication activity-derived public mobility indices as drivers of PM2.5 concentration in northwestern Croatia at the time of Covid-19 outbreak in the early 2020.

Stručni radovi

- Primjena Uredbe za zaštitu osobnih podataka u svakodnevnoj praksi – primjer Veleučilišta Hrvatsko zagorje Krapina.
- Zaštita osobnih podataka.
- Bemsteinov kotač dionika organizacije na primjeru Veleučilišta Hrvatsko zagorje Krapina.,

PRILOZI

- Preslike svjedodžbi / diploma
- Izjave o zaposlenju ili radnom mjestu